

Sünnetin Doğru Anlaşılması ve Günümüze Taşınması -‘Allah Güzeldir, Güzelliği Sever’ Rivâyeti Üzerine Bir Değerlendirme-

Nurullah AGİTOĞLU*

Özet

İslam Dini'nin ikinci temel kaynağı olan Sünnet'in anlaşılması ve hayata geçirilmesi yolunda Müslümanlar ilk dönemlerden bu yana çaba sarf etmişlerdir. Hz. Peygamber'in (sas) yaşadığı dönemden uzaklaşıldıkça zaman içerisinde Sünnet'in doğru anlaşılması noktasında bazı sıkıntılar ortaya çıkmıştır. Bu ihtiyaç doğrultusunda Muhtelifu'l-hadis, Garîbu'l-hadis gibi ilim dalları doğmuştur. Günümüzde de hadislerin ve Sünnetin doğru anlaşılması önünde bazen engellerin çıktığı bilinmektedir. Bütünlükten uzak, bağlamından kopuk ele alınması gibi durumlar da bazen hadislerin eksik veya yanlış anlaşılmasına sebep olabilmektedir. Bu durumun Sünnet'in günümüze taşınmasına etki eden yanı da unutulmamalıdır. Bu çalışmada ilgili husus üzerinde durulacak ve 'Allah güzeldir, güzelliği sever' rivâyeti örneğinde konu ele alınacaktır. Başta şerhler olmak üzere, rivayet ile ilgili yapılan yorumlar yol gösterici olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sünnet, hadis, rivayet, anlama

The True Perception of the Sunnah and its Meaning Today - An Analysis on the Narration of 'Allah is Beautiful and He Loves the Beauty'

Abstract

Muslims have been striving for the first time since the Sunnah, the second main source of Islamic religion, has been understood and passed on to life. Hz. As the Prophet departed from his time, some troubles arose at the point of correct understanding of Sunnah. In the direction of this need, science branches like Muhtelifu'l-hadith, Garîbu'l-hadith were born. Nowadays, it is known that obstacles sometimes appear before correct understanding of hadiths and Sunnah. Sometimes the situations such as being totally distant and being disconnected from the context can sometimes cause the hadiths to be missed or misunderstood. It should not be forgotten that this condition also affects Sunnah's daily

---

* Dr. Öğr. Üyesi, Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Temel İslam Bilimleri Bölümü Hadis Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, nurullahagitoglu@gmail.com.

movement. The subject will be discussed in this study and the issue will be covered in the example of 'Allah is beautiful, he likes beauty'. Interpretations of the narration, especially commentaries, will be helpful.

Keywords: Sunnah, hadith, rumor, understanding

Giriş

Yüce dinimiz İslam'ın iki ana kaynağından ikincisi olan hadisler Müslümanlar için hayati önem taşımaktadır. Hadisler olmadan dinin anlaşılması ve doğru yaşanması mümkün değildir. Zira getirdiği Kur'an'ı tebliğ etme göreviyle beraber beyan vazifesini¹ de alan şüphesiz Hz. Peygamber'dir (sas).

On dört asırdır, kendisine ait olan ve ona nispet edilenle yoluna devam eden devasa İslam kültürü içerisinde sağlıklı bir Peygamber portresi tespit ederek, O'nun, kıyamete kadar sürecek önderlik ve örnekliğini sağlam temellere oturtmak Müslümanların en önemli görevleri arasındadır.²

Hz. Peygamber'in yaşam tarzı sayılan sünnetin uygulanma ve günümüze taşınma açısından önemi ortadadır. Bu bakımdan sünnet ile hadis arasında bir ayrımın yapılması isabetli gibi görünmektedir.

Sünnet ve hadis kavramları çoğu zaman birbirinin yerine kullanılmışsa da aslında aradaki farkın bilinmesi her iki kavram için de faydalı bir yaklaşım olacaktır. Muhaddisler bu iki kavramı bir dönem aynı manada kullanarak, Hz. Peygamber'le ilgili tüm haberleri bu kavramlarla karşılasalar bile, hem lügat hem de terim açısından Sünnet ıstilahında asıl olanın uygulamadaki sebât ve devamlılık olduğu vurgulanmıştır.³

Sünnet, Hz. Peygamber için değişmeyen ve karaktere dönüşmüş davranışların ifadesidir. O'nun davranış ve hareketlerinde sebât ve devamlılık vasfını ifade etmektedir.⁴

Hz. Peygamber, kendi uygulamalarının ümmeti tarafından da takip edilmesini arzu ederek sünnetinden yüz çevirenlerin kendisinden olmadığını belirtmekte, sünnete yapışmanın ve sünnet için yol açmanın ve örnek olunması gerektiğini bildirmektedir.⁵

¹ Örneğin bkz. el-Haşr 59/7; en-Necm 53/3-4; el-Ahzâb 33/21; en-Nahl, 16/44.

² İ. Hakkı Ünal, "İslam Kültürünün Sürekliliğini Sağlamada Hadis ve Sünnetin Rolü", *İslam'ın Anlaşılmasında Sünnetin Yeri ve Değeri Kutlu Doğum Sempozyumu – 2001*, Ankara 2003, s. 26-28.

³ Ali Yardım, *Hadis I*, Damla Yay., İstanbul 1997, s. 31; Yavuz Ünal, "Gelenek-Sünnet İlişkisi", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1999, sayı: 11, s. 79-96, s. 80.

⁴ Yardım, s. 31; Yavuz Ünal, s. 80.

⁵ Buhârî, Ebu Abdullah Muhammed b. İsmail, *el-Câmiu's-sahih*, I-VI, Dâru İbn Kesîr, Beyrut 1987, Nikâh 1; Muslim, Ebu'l-Huseyn İbnu'l-Haccâc, *el-Câmiu's-sahih*, I-V, Dâru İhyâi't-türâsi'l-Arabî, Beyrut ty., Nikah 5; Ebû Dâvud, Süleyman b. el-Eş'as, *es-Sünen*, Dâru'l-kitâbi'l-Arabî, Beyrut ty., Sünnet, 6.

Esas olan Hz. Peygamber'in takip edilmesidir. Dinin yaşanması hususunda onun sünnetinin uygulanması gereklidir. Ancak Hz. Peygamber'in de bir beşer olması, bir fiziki çevrede doğup büyümesi, bir kültürel ortamda yetişmesi, ortaya koymuş olduğu uygulamaların farklı zaman ve mekânlarda hüküm süren farklı kültürlerle aktarılması ve ifadelerinin anlaşılması noktasında bir takım problemler ortaya çıkarmaktadır. Bu durum elbette genel anlamda sünnet için geçerli olmayacaktır. Ancak hepsi bir araya geldiğinde sünnet diyebileceğimiz davranışları ayrı ayrı ele aldığımızda bu noktada bazen sorunların çıktığı görülebilmektedir. Zira söz konusu olan ifadeler ve uygulamalar kendilerine has bağlamlar içinde ortaya çıkmışlardır ve onlar bu bağlamlara aittirler.⁶

Sadece hadisler için değil tüm metinler için düşünülecek olursa, bir metni anlamak yalnız o metnin dilini anlamak değildir. Bir metni anlamak için oluştuğu şartlara ve ortama bakmak gerekebilir. Metnin ortaya çıktığı ve şekillenmesine vesile olan unsurlar o metnin bağlamını gösterir. Aslında bağlam, metnin doğru anlaşılmasının ve yorumlanmasının anahtarı gibidir.⁷

Önemli bir kavram olarak bağlam, bir dil birimini çevreleyen, ondan önce veya sonra gelen, birçok durumda onu etkileyen, onun anlamını, değerini belirleyen, birim veya birimler bütünüdür. Başka bir ifade ile bir gösterge öteki öğelerle birlikte ve onlarla bütünleşerek onların yardımıyla bir kavramı yansıtmaktadır ki, bu öğelerin oluşturduğu bütüne bağlam denir.⁸ Bağlam, dilin ve metnin varlık kazandığı noktadır. Metin ile bağlam arasındaki bu ilişki, dolaylı muhatabın anlama ulaşabilmek için bilmesi gereken bir husustur. Bu husus metnin çevresinde yer alır. Bu sebeple dolaylı muhatapların, anlama ulaşabilmek için bağlamı da öğrenmeleri çok önemlidir.⁹ Doğru ve tutarlı bir anlamının, mevcut bütün bağlamların göz önünde bulundurulmasını gerektirdiği gayet açıktır.¹⁰ Kur'an'ın bazı ayetlerini anlaşılır kılıp onu belli bir zemine oturtma amacını güden Sünnet de bir zemine oturmak mecburiyetindedir. İşte Hz. Peygamber'in içinde olduğu toplumun anlayış, kültür ve fiziki çevre faktörlerinin etkin olduğu bu zemin, O'nun sünnetinin gereği gibi anlaşılabilmesi için önem taşımaktadır. Bu nedenle toplumsal değerleri ve onların etkinliğini, diğer bir ifadeyle geleneği de göz önünde bulundurmamak gerekmektedir.¹¹

Ahlaki yozlaşmanın arttığı ve insanî değerlerin bazen önemsenmediği günümüzde, Hz. Peygamber'i bir 'üsve-i hasene' olarak çağın idrakine sunmak,

⁶ Yavuz Ünal, s. 82.

⁷ Düccane Cündioğlu, *Sözlü Kültürden Yazılı Kültüre Anlamın Tarihi*, Tıbyân Yay., İstanbul 1997, s. 17.

⁸ Türkçe Sözlük, TDK Yay., Ankara, 2005, (10.Baskı), s. 180; Doğan Aksan, *Her Yönüyle Dil*, TDK Yay., Ankara 2007, III, 200.

⁹ Cündioğlu, s. 17.

¹⁰ Nurullah Agitoğlu, "Hadiste Bağlam İnşası", *The Journal of Academic Social Science Studies*, 2013, VI, 5, s. 127-145., s. 145.

¹¹ Yavuz Ünal, s. 82.

özelde Müslümanların genelde bütün insanlığın içinde bulunduğu olumsuz ortamdan çıkmasında önemli bir çare olarak görünmektedir.¹²

Hız. Peygamber'i 'örnek model' olarak çağa taşıırken onun yaptıklarının aynısını yapmak değil, yaptıklarının sebep, illet ve hikmetini kavrayarak bugünün şartları içerisinde yeni bir bakış açısıyla, yeni bir ruhla yorumlamak esas olmalıdır. Onun mesajını doğru bir şekilde günümüze taşımanın yolu, onun gözettiği ilkeler çerçevesinde sünnetini doğru anlamaktan ve hayata aktarmaktan geçer.¹³

Sünnette bulunan bazı hükümlerin doğru anlaşılması ve günümüze taşınması için takip edilebilecek bazı ilkeleri Nasî Aslan şu şekilde özetlemiştir: "Sünnetle sabit olan hükümler, belli bir gerekçeye bağlı olarak vârid olmuşsa günümüzde de söz konusu gerekçelerin mevcut olup olmadığına bakılacaktır. Hız. Peygamber, yaptığı bazı işlerde, bunların toplumda doğuracağı neticelerin dikkate alınmasını istemiştir. Sünnetteki birçok hüküm, Kur'an'ın bir açılımı ve uygulaması durumunda olup; bu hükümlerden bir kısmı, o dönem için uygulamayı en iyi gerçekleştirecek bir araç konumundaydı.¹⁴ Hadislerin doğru anlaşılıp doğru uygulanabilmesi için onların varid olduğu sebep ve şartların yani bağlamın göz önünde bulundurulması gerekir. O dönemdeki bir sosyal gerçeğin veya örfün ifadesi olan hadislerin tespit edilerek; bunların altında yatan sebepler ve güdülen amaçların ortaya çıkarılması gerekir. Gerek ibadetlerde ve gerekse dini yaşantının diğer boyutlarında kolaylaştırıcı bir hayat modeli ortaya koyan Hız. Peygamber'in bu yaklaşımını sürekli dikkate almak durumundayız."¹⁵

İslam'ın anlaşılması ve yaşanması noktasında böyle bir öneme sahip olan Sünnetin güncelliğini ve evrenselliğini her zaman koruyacağı ortadadır. Ancak bunun kadar önem arz eden bir diğer husus da sünnetin günümüze taşınmasıdır. Çalışmamızın birinci bölümünde bu konu üzerinde durulacaktır.

I. Sünnetin Günümüze Taşınması

Uygulama çoğu zaman teoriden önce gelir ve teori bu uygulama üzerine bina edilir. Sünnet uygulamaya dayalı olduğundan tarihi süreç içerisinde önde gelmiş, İslam toplumlarının oluşum, yapılanma ve hatta karakterlerinde genelde uygulama birliğini oluşturmuştur.¹⁶

¹² Musa Erkaya, "Hız. Peygamber (sas)'in Örnek Ahlâkının Günümüze Taşınmasında Hadis/Sünnetin Rolü", *Modern Çağda Ahlak Sempozyumu, 7-8 Mayıs 2010 Konya* 2012, s. 327-364, s. 327.

¹³ Erkaya, s. 327.

¹⁴ Bu konuda yapılmış bir çalışma için bkz. Rahmet Koluman, *Hadis/Sünnette Araç-Amaç İlişkisi Ve Araçların Değişebilirliği (Misvak Hadisleri Örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), ŞÜSBE, 2017.

¹⁵ Nâsi Aslan, "Sünnetin Günümüze Taşınması", *Diyanet İlmî Dergi [Diyanet İşleri Reisliği Yıllığı]*, *Peygamberimiz Hız Muhammed (SAV) özel sayısı*, 2000, 2003, sayı: Özel Sayı, s. 339-360, s. 357-358.

¹⁶ Hâbil Nazlıgül, "Sünnetin/Hadislerin Günümüze Taşınmasında Buluşacak Ortak Nokta Ne Olmalı?", *YDÜ I. Uluslararası Hadis İhtisas Sempozyumu (26-29 Nisan 2012 Lefkoşa)*, 2014, s. 41-82 s. 80-82.

Sünnetin inşa edicisi Hz. Peygamber'dir. Zaten Peygamberler, insanlığın başlangıcından beri hidayet rehberi olarak görevlendirilmiş kullardır. Onlar insanlığa örnek olarak gösterilmiş ve kendilerine itaat edilmesi istenmiştir. Âlemlere rahmet olarak gönderilen Resûlullah'ın insanlığa yol göstericiliğinin devamı da onun doğru bir şekilde tanınması, insanlara tanıtılması, daha sonra da örnek alınmasıyla mümkün olacaktır. Hz. Peygamber'i anlama ve onu örnek alma ihtiyacı hiçbir zaman sona ermeyecektir. Zamanın değişmesiyle beraber insanların anlayışları ve dünya görüşlerinin de farklılık arz ettiği bir gerçektir. Bu değişimleri doğru algulamak suretiyle günümüz insanına örnek sunulabilecek bir anlayışla Hz. Peygamber'i tanıtmak Müslüman ilim adamlarının önemli bir görevidir.¹⁷

Sünnete yaklaşım tarzı her zaman çok önemli olmuştur. Hayattaki değişim ve dinamizme karşılık yazılı belgeler olarak günümüze ulaşan ve çoğunluğu dini naslar olarak değerlendirilen rivâyetlerin yapısının statik olduğu ve belli bir dönemin kendi şartları içerisindeki uygulamalarını yansıttığı bir gerçektir. Müslümanlar Hz. Peygamber'in ahlakını, karakterini, hedeflerini, bu hedefleri gerçekleştirdiği vasıta, yol ve yöntemlerini, tercihlerini, hoşlanmadığı şeyleri, emirlerini, yasaklarını, iyice öğrenmelidir. Böyle biri rivayetleri seçerken ve günümüze aktarılacak, uygulamaya konulacak olanlarını belirlerken Hz. Peygamber hakkındaki bu müktesebatından mutlaka istifade etmelidir. Kendi durumu rivayette anlatılan hal ve durumdan farklılaşmışsa o konudaki Hz. Peygamber'in gayesi, niyeti ve hedefi belirlenmeli bu hedefi en mükemmel olarak gerçekleştirecek yeni vasıta, yol ve yöntemleri sünnet olarak almalıdır. Bunu yaparken de asla sünnete aykırı davrandığını düşünmemeli, bilakis gerçek anlamda sünneti uyguladığı kanaatinde olarak müsterih olmalıdır.¹⁸ Bu bağlamda dini anlama noktasındaki problemlerin çözümünde sünnetteki bireysel ve toplumsal hayata rehberlik edecek ilkeleri tespit etmek zaruridir.¹⁹

Kur'an'ın birçok yerinde bir düşüncenin, bir inancın her hangi bir delile dayanmadan bilinçsizce ve körü körüne taklit edilmesi tenkit edilmiştir. Onun uygulayıcısı konumunda olan Hz. Peygamber de kendisinden işittiklerini başkalarına tebliğ etmeyi emrederken anlayarak ve kavrayarak tebliğ etmelerini istemiştir. Zira Hz. Peygamber "Allah, benim sözümü işitip de benden işittiği gibi (başkasına) tebliğ eden kişinin yüzünü ağartsın."²⁰ buyurmuştur. Anlamaya ve kavramaya bu kadar önem veren Hz. Peygamber zaman zaman illet ve hikmetini

¹⁷ Adem Apak, "Günümüzde Hz. Peygamber'in (sav) Doğru Anlaşılması Üzerine Düşünceler", *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2010, XIX/2, s. 59-72, s. 60.

¹⁸ Nazlıgöl, s. 80-82.

¹⁹ H. Musa Bağcı, "Hz. Peygamber'in Örnekliğinin Günümüzdeki Önemi: (Teşebbüh/Taklit ile İktidâ/Teessî/İttiba Kavramları Bağlamında)", *Hz. Muhammed (SAV) ve Mesajı*, 2014, s. 107-123, s. 107.

²⁰ Tirmizî, Ebû İshâ Muhammed b. İshâ, *Sünen (el-Câmiu's-sahih)*, I-V, thk. A. Muhammed Şakir vd., Mısır 1975. (Muhammed Nasiruddin el-Elbânî'nin değerlendirme ve talikleriyle birlikte yapılan baskısı: Mektebetü'l-Maârif, Riyad ty.) İlim,7; İbn Mâce, Muhammed b. Yezîd el-Kazvîni, *Sünen*, I-II, thk. Muhammed Fuad Abdulbaki, Dâru'l Fikr, Beyrut ty., Mukaddime, 18.

sormadan, sebeplerini araştırmadan kendisinin yaptığını yapan yani kendisini bilinçsizce taklit edenleri de uyarmıştır. Bir keresinde namaz kıldırırken ayakkabılarını çıkarıp sol tarafına bırakmıştır. Bunu gören sahabeler de aynı şeyi yaparak ayakkabılarını çıkardıklarında namaz bitince Hz. Peygamber “Niçin ayakkabılarınızı çıkardınız?” diye sormuş. Onlar da: “Sizin çıkardığınızı gördük biz de çıkardık” demişler. O zaman Hz. Peygamber, “Cebrail bana onlarda pislik olduğunu haber verdi.” diye bir açıklama yaparak, örnek alınan davranışın bilinçli yapılması gerektiğine dikkat çekmiş, bilinçsizce yapılan taklit türü davranışlardan sakındırılmıştır.²¹

Çağımız insanına taklitçi ve şekilci bir zihniyetle bir peygamber örneği sunulması oldukça yanlış bir tavidir. Bu anlamda Peygamberi örnek almalarını istemek, onların miladi yirminci yüzyılda değil de on beş asır öncesi Peygamber dönemi koşullarında yaşamalarına davet etmek olur ki bu makul değildir.²²

Günümüzde sünnetin doğru anlaşılmasının ve bu zamana yansıtılmamasının sebepleri olarak şekilcilik ve taklitle beraber cehalet, duygusallık, hadislerin edebi tahlillerini, dil ve ifade tarzlarını kavrayamamak, hadislerdeki emir, yasak, tavsiye, teşvik, ikâz ve korkutmaların ayırt edilememesi, uydurma hadislerle fazla itibar göstermek, hadislerin vürûd sebeplerini ve tarihlerini dikkate almamak, hadislerin evrenselliğini dikkate almamak, vb. bazı hususlar vurgulanmaktadır. Hz. Peygamberin peygamberlikten önceki davranış ve sözleri ile peygamber olduktan sonraki davranış ve sözlerinin birbirine karıştırılmasının da günümüzde Hz. Peygamber’i yanlış anlama sebeplerinden biri olduğu ifade edilmektedir.²³

Hz. Peygamber’in örneği, kendi yaşadığı devirdeki canlılığı ve anlamlılığı içinde yaşatılmak isteniyorsa hadis ve sünnetten elde edilen verilerin illet ve maksat çerçevesinde değerlendirilerek, bugüne taşınabilecek unsurların iyi tespit edilmesi gerekir.²⁴

Sünnetin günümüze taşınması konusunun daha iyi anlaşılabilmesi amacıyla ‘Allah güzeldir, güzelliği sever’ rivayeti örneğinde inceleme yapılacaktır. Rivâyet muteber hadis kaynaklarında geçtiği için sened tenkidi yapılmasına gerek görülmemiştir. Ancak şerhler ve yapılan yorumlar ışığında hadis değerlendirilecektir. Böylece bu ve buna benzer rivayetlerin günümüze taşınmasının Müslümanların hayatı açısından önemine vurgu yapılacaktır.

²¹ Ebû Dâvûd, İlim 10; Tirmizî, İlim 7; Bkz. Ebû Dâvûd, Salât, 88; Bağcı, s. 107-108.

²² Bağcı, s. 123; İ. Hakkı Ünal, s. 26-28.

²³ Geniş bilgi için bkz. Abdulkadir Evgin, “Örneklerle Günümüzde Hz. Peygamberi Yanlış Anlama Sebepleri”, *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2000, sayı: 5 [Prof. Dr. Şaban Kuzgun Armağanı], s. 111-116.

²⁴ İ. Hakkı Ünal, s. 26-28.

II. 'Allah Güzeldir, Güzelliği Sever' Rivâyeti Örneğinde Sünnetin Günümüze Taşınması Meselesi

İslam dini Müslümanların dünya ve ahiret mutluluğunu hedeflemektedir. Dinî nasların insanların dünya hayatını ve günlük yaşantısını göz ardı ettiği iddia edilemez. Bu bağlamda ayetler gibi Hz. Peygamber'in sünnetinin de insan hayatına yön veren, anlam katan ve ondan ilgisini hiçbir zaman esirgemeyecek olan yönü dikkat çekmektedir.

Müslümanın imtihan dünyasında ahiretine hazırlık yapabilmesi için İslam'ın her iki alanda da denge gözetmesi, ancak asıl olanın ahiret olduğu gerçeğinin unutulmaması esastır.

Hız. Peygamber'in sosyal hayatta Müslümanlara yön veren, onlara estetik duyguları teşvik eden, bireylerin birbirleri ile olan münasebetlerinde olumlu katkı yapan hadisleri mevcuttur. Tarih boyunca bu tür rivayetlerin İslam topraklarında maddi manevi sağladığı faydalar bilinmektedir. Bu tür rivayetlerden biri de 'Allah güzeldir, güzelliği sever' hadisidir.²⁵

İnsanın maddi yönden rahat bir hayat sürdürebilmesi için, mutlaka manevi yönden rahat olması gerekir. Bu nedenle İslâm dininin iki ana temeli olan Kur'ân ve sünnette, insan hayatının manevi yönünü ilgilendiren pek çok açıklamalar bulunmaktadır. İnsanın tüm duyu organlarına hitap eden güzellik ve estetik, insan hayatının manevi yönünde önemli bir yere sahip bulunmaktadır. Bu nedenle Kur'ân ve sünnetin pek çok yerinde, güzellik ve estetiği ilgilendiren açıklamalar bulunmaktadır.²⁶

Hız. Peygamber'in hayatını inceleyenler, onun her açıdan güzellik, temizlik, nezaket, iffet ve incelik örneği olduğunu görmüşlerdir. Bütün bunlarda, estetiğin en güzeli ortaya çıkmaktadır. O'nun hayatındaki estetik ve güzelliği, bir konu ile sınırlandırmak mümkün değildir. İster aile içerisinde ve ister toplum içerisinde, onun tüm insanlarla ilişkilerinde en güzel bir şekilde davrandığı bilinmektedir. O, aile içerisinde çocuklarına karşı en iyi bir baba olduğu gibi, eşlerine karşı da en iyi bir koca idi. Bununla beraber toplum içerisinde her insana karşı en iyi bir dost ve arkadaşı. Kur'ân'da, "Muhakkak ki Allah Resulü'nde sizin için güzel bir örnek vardır"²⁷ diye haber verildiği gibi o, inanan insanlar için her türlü güzellikte bir örnektir. Buna göre Müslümanların sosyal hayatlarının her alanında onu örnek almaları gerekir.²⁸

Hadisin vürud sebebi de şöyledir: Bir gün Hz. Peygamber, "Kalbinde zerre kadar kibir bulunan bir kişi cennete giremez" buyurduğunda, sahabeden bazıları,

²⁵ Muslim, İman, 147.

²⁶ Ali Karakaş, "Hadis Kültüründe Estetik", *Turkish Studies = Türkoloji Araştırmaları: International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 2017, XII/35, s. 487-501, s. 498-499.

²⁷ el-Ahzâb 33/21.

²⁸ Karakaş, s. 498-499.

“İnsan elbisesinin, ayakkabısının güzel olmasını sever” deyince, Resulullah da şöyle buyurmuşlardı: “Allah cemîl’dir, güzeldir, güzelliği sever. Kibir hakkı beğenmemek, şıarmak ve insanları küçümsemektir.”

İslam’ın gönderildiği ilk yıllarda sahabenin fakir durumu, ilk sahabilerin içinde buldukları inkisar ve tevazu hali ile beraber Hz. Peygamber kabile liderlerinin kendi kabileleri üzerindeki ağır otoriteleri ve zayıflarına karşı kibirlerinden rahatsızdı. İslam ilk andan itibaren insanların bir tarağın dişleri gibi eşit olduğunu haykırmıştır. Arab’ın Aceme üstünlüğünün olamayacağını, üstünlüğün ancak takva ile gerçekleşeceğini vurgulamıştır. Nitekim Yüce Allah Kur’an-ı Kerim’de “Biz sizi bir erkek ve bir dişiden yarattık, sizi milletlere ve kabilelere böldük ki tanışasınız, en değerli olanınız en takva sahibi olanınızdır”²⁹ buyurmuştur.

Bu yüzden Hz. Peygamber kibirden sakındırmış, kibirli olanları uyarmış ve onların cennete girmeyeceklerini söylemiştir. Hatta kalbinde zerre kadar kibir olanının cennete girmeyeceği vurgulanmıştır. İşte bu konu ile ilgili olarak bazı sahabiler güzel elbise ve güzel ayakkabı giymenin kibirden olduğunu zannetmişlerdir. Ancak Hz. Peygamber bunun kibir olmadığını, aksine kibrin hakkı inkâr etmek ve insanları küçük görmek olduğunu, ancak güzelliği sevmenin ise meşru olduğunu, zira Allah’ın güzelliği yarattığını ve nimetinin eserini kulu üzerinde görmek istediğini açıklamış olmaktadır. Başkalarının küçümsememesi şartıyla bu caizdir. Ancak Allah’ın kendisine verdikleri ile kişi büyüldüğünde, bu ona haram kılınmıştır ve yerinin cehennem olduğu özellikle belirtilmiştir.”³⁰

Burada İslam’ın estetiğe, düzenli olmaya, temiz olmaya, insanları rahatsız etmeyecek şekilde görünmeye önem verdiğini açıkça görmekteyiz. Diğer taraftan güzel giyinmek, tertipli düzenli olmanın israf olmadığı da ortaya çıkmaktadır. İsrâf, ölçüyü kaçıracak, haddi aşarak dengesiz tutumların içerisine girmektir.

‘Allah güzeldir ve güzelliği sever’ rivayetinde geçen ve güzelliği ifade eden “cemil” kelimesi için çeşitli yorumların yapıldığını belirten Ali Karakaş şöyle demektedir: “Her şeyden önce güzellik, herhangi bir şeyde veya insanın aslında var olan güzellik ile insanın dışarıya yönelik yaptığı güzellik diye iki kısım halinde değerlendirilmektedir. Güzellik, bu derece geniş kapsamlıdır. Buna göre Allah’ın güzelliği, O’nun isim ve sıfatlarındaki güzellik ve O’nun kemalini ifade etmektedir. İnsanın yaptığı her iş, sanat ve mesleği, bu güzellik kapsamı içerisinde değerlendirilmektedir. Ona göre her kişinin, kendi işini, mesleğini veya sanatını bu anlayışla yapması icap eder. Bu durum, estetiğin, insan hayatının her alanını ne derece ilgilendirdiğini göstermektedir. Ancak bu güzellik anlayışının, insanı kibir ve gurura götürmemesi gerekir. Güzel giyinip nefsinin etkisinde kalan, kendini bu

²⁹ Hucurât 13.

³⁰ Şahin, Musa, *Fethu'l- Mun'im Şerhu Sahih-i Muslim*, I-X, Daru's-Şurûk, y.y., 2002, I, 300; VIII, 344; el-Herefî, Muhammed el-Emin b. Abdullah, *el-Kevebu'l-Vehhac Şerhu Sahihi Müslim*, I-XXVI, Daru'l-Minhac, Mekke 2009, III,53

haliyle başkalarından üstün tutan ve başkalarını bu vesile ile hor gören kişilerin yaptığı, güzellik değil, haktan ayrılmaktır. Güzellik, her haliyle edep ve ahlak çerçevesi dâhilinde olmalıdır.”³¹

Güzel görünmekle, güzel giyinmekle ilgili aslında tehlikeli olan insanın, elbiselerini veya yaşam standartlarını bir üstünlük aracı gibi görmesidir.

‘Allah güzelliği sever’ ifadesinden, duruşun ve görüntünün düzgün ve iyi olması da anlaşılabilir. Allah’ın güzel olması ifadesi de ‘o sizin suretlerinizi güzel yapmıştır, yaratılışınızı güzelleştirmiştir’ anlamında ele alınabilir.³² Allah güzeldir güzelliği sever ifadesi İslam’ın temiz olduğunu ve her çeşidiyle temizliğe çağırdığını da belirtmektedir.³³

Allah güzeldir, güzelliği sever ifadesindeki güzellik, noksanlıklardan uzak olmayı ifade ettiği için Allah’a isim olarak kullanıldığını söyleyenler olmuştur. Zira ‘Cemil’ demek sûreten ve şeklen güzel olmayı ifade eder. Güzellik de eksiklik ve çirkinliklerden uzak olmayı gösterir. Bazıları da buradaki Cemil ifadesinin “Mücmil” yani “güzelleştiren” anlamına geldiğini belirtmişlerdir.³⁴

Sünnetin günümüze taşınması gibi önemli bir konuda örnek seçtiğimiz yukarıdaki rivâyetle ilgili şu tespitleri yapmamız mümkündür:

Hız. Peygamber, söz konusu hadisi irâd ederken kalbinde zerre kadar kibir olanın cennete giremeyeceğini buyurmuştur. Kibir gibi ciddi bir günahın Müslümana yakışamayacağını, Müslümanın kibirli olamayacağını ve kibrin cennete girmeye engel olduğunu açıkça vurgulamıştır. Bugün de akla gelebilecek bir soruyu oradaki sahabe sormuş, elbise ve ayakkabı gibi eşyaların güzel olmasının kibir olup olmadığını öğrenmek ve meseleyi netleştirmek istemişlerdir. Bu durum aslında estetik ile kibir arasında da dikkat edilmesi gereken ince bir sınırın olduğu gerçeğini vurgulamaktadır. Güzel görünmenin de başka bazı davranışlar gibi kibirli olmaya yol açabilecek yönü bulunmaktadır.

Hız. Peygamber kibirle ilgili bu önemli uyarı ve sakındırmayı yaptıktan sonra, sorulan soru üzerine güzel giyinme ve görünmenin mutlak olarak kibir sayılamayacağını belirtmektedir. Ancak bunu yaparken İslam’ın güzellik ve estetiğe bakış açısını da ortaya koymaktan geri durmamış, temizlik ve düzenli olmaya çok önem veren bu dinin güzel duruşa ve güzel görünmeye de oldukça ihtimam gösterdiğini, Müslümanın her dönemde ve her zeminde imkânlar ve şartlar çerçevesinde düzgün, temiz ve estetik kaygıyla hareket etmesi gerektiğini

³¹ Karakaş, s. 496.

³² Şahin, I, 301.

³³ Şahin, VIII, 411.

³⁴ Mâzerî Ebû Abdillâh Muhammed b. Ali, *el-Mu’lim bi fevâidi Muslim*, I-III, thk. Muhammed eş-Şâzelî, ed-Dâru’t-Tûnusiyye, 1988, I, 303; İyaz b. Musa Ebu’l-Fazl, *İknâl-ul Mu’lim bi fevâidi Muslim*, I-VIII, thk. Yahya İsmail, Dâru’l-Vefa, Mısır 1998, I, 359-360.

bizlere göstermiş olmaktadır. Elbette kibir ve şımarıklığa düşmemesi gereken insanın israf ve savurganlığa karşı da hassas olması gerektiği izahından varestedir.

Günümüz insanı israf ve moda kaygısı taşımadan, kendi dininin ve Peygamberinin bu konudaki ilkelerini takip ettiği takdirde, çağlar üstü ve evrensel bir hayat tarzı olarak Sünnet'in yol göstericiliğini ve aydınlatıcılığını her zaman hissedecektir.

Sonuç

İslam'ın iki ana kaynağından ikincisi olan hadisler Müslümanlar için hayati önem taşımaktadır. Hadisler olmadan dinin anlaşılması ve doğru yaşanması mümkün değildir. Hz. Peygamber'in yaşam tarzı sayılan sünnetin uygulanma ve günümüze taşınma açısından önemi ortadadır.

Esas olan Hz. Peygamber'in takip edilmesidir. Dinin yaşanması hususunda onun sünnetinin uygulanması gereklidir. Ancak sünneti çağa taşıırken onun yaptıklarının aynısını yapmak değil, yaptıklarının sebep, illet ve hikmetini kavrayarak yeni bir ruhla yorumlamak esas olmalıdır.

Sünnetin inşa edicisi Hz. Peygamber'dir. Sünnete yaklaşım tarzı her zaman çok önemli olmuştur. Kur'an'ın birçok yerinde bilinçsizce ve körü körüne taklit tenkit edilmiştir. Hz. Peygamber de kendisinden işittiklerini başkalarına tebliğ etmeyi emrederken anlayarak ve kavrayarak tebliğ etmelerini istemiştir. Çağımız insanına taklitçi ve şekilci bir zihniyetle bir peygamber örnekliliği sunulması oldukça yanlış bir tavrıdır.

Sünnetin günümüze taşınması konusu 'Allah güzeldir, güzelliği sever' rivayeti örneğinde incelendi. Hz. Peygamber'in sosyal hayatta Müslümanlara yön veren, onlara estetik duyguları teşvik eden, bireylerin birbirleri ile olan münasebetlerinde olumlu katkı yapan hadisleri mevcuttur. Tarih boyunca bu tür rivayetlerin İslam topraklarında maddi manevi sağladığı faydalar bilinmektedir. Bu tür rivayetlerden biri de 'Allah güzeldir, güzelliği sever' hadisidir.

İnsanın tüm duyu organlarına hitap eden güzellik ve estetik, insan hayatının manevi yönünde önemli bir yere sahip bulunmaktadır. Bu nedenle Kur'ân ve sünnetin pek çok yerinde, güzellik ve estetiği ilgilendiren açıklamalar bulunmaktadır.

Hız. Peygamber kibirden sakındırılmış, kibirli olanları uyarılmış ve onların cennete girmeyeceklerini söylemiştir. Hatta kalbinde zerre kadar kibir olanının cennete girmeyeceği vurgulanmıştır. İşte bu konu ile ilgili olarak bazı sahâbiler güzel elbise ve güzel ayakkabı giymenin kibirden olduğunu zannetmişlerdir. Ancak Hız. Peygamber bunun kibir olmadığını, aksine kibrin hakkı inkâr etmek ve insanları küçük görmek olduğunu, ancak güzelliği sevmenin ise meşru olduğunu, zira Allah'ın güzelliği yarattığını ve nimetinin eserini kulu üzerinde görmek

istediğini açıklamış olmaktadır. Burada İslam'ın estetiğe, düzenli olmaya, temiz olmaya, insanları rahatsız etmeyecek şekilde görünmeye önem verdiğini açıkça görmekteyiz. Diğer taraftan güzel giyinmek, tertipli düzenli olmanın israf olmadığı da ortaya çıkmaktadır. İsrâf, ölçüyü kaçıracak, haddi aşarak dengesiz tutumların içerisine girmektir. Güzel görünmekle, güzel giyinmekle ilgili aslında tehlikeli olan insanın, elbiselerini veya yaşam standartlarını bir üstünlük aracı gibi görmesidir.

Hz. Peygamber, söz konusu hadisi irâd ederken kalbinde zerre kadar kibir olanın cennete giremeyeceğini buyurmuştur. Bugün de akla gelebilecek bir soruyu oradaki sahabe sormuş, elbise ve ayakkabı gibi eşyaların güzel olmasının kibir olup olmadığını öğrenmek ve meseleyi netleştirmek istemişlerdir. Bu durum aslında estetik ile kibir arasında da dikkat edilmesi gereken ince bir sınırın olduğu gerçeğini vurgulamaktadır. Güzel görünmenin de başka bazı davranışlar gibi kibirli olmaya yol açabilecek yönü bulunmaktadır.

Hz. Peygamber kibirle ilgili önemli bir uyarı yaptıktan sonra, güzel giyinme ve görünmenin mutlak olarak kibir sayılmayacağını belirtmektedir. Ancak bunu yaparken İslam'ın güzellik ve estetiğe bakış açısını da ortaya koymaktan geri durmamıştır. Günümüz insanı Hz. Peygamber'in bu konudaki ilkelerini takip etse, Sünnetin yol göstericiliğini ve evrenselliğini daha rahat hissedecektir.

KAYNAKÇA

- Agitoğlu, Nurullah, "Hadiste Bağlam İnşası", *The Journal of Academic Social Science Studies*, 2013, VI/5, s. 127-145.
- Aksan, Doğan, *Her Yönüyle Dil*, TDK Yay., Ankara 2007.
- Apak, Âdem, "Günümüzde Hz. Peygamber'in (sav) Doğru Anlaşılması Üzerine Düşünceler", *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2010, XIX/2, s. 59-72.
- Aslan, Nâsi, "Sünnetin Günümüze Taşınması", *Diyanet İlmi Dergi [Diyanet İşleri Reisliği Yıllığı]_Peygamberimiz Hz Muhammed (SAV) özel sayısı*, 2000, 2003, sayı: Özel Sayı, s. 339-360.
- Bağcı, H. Musa, "Hz. Peygamber'in Örneğliğinin Günümüzdeki Önemi: (Teşebbüh/Taklit ile İktidâ/Teessî/İttiba Kavramları Bağlamında)", *Hz. Muhammed (sas) ve Mesajı*, 2014, s. 107-123.
- Buhârî, Ebu Abdullah Muhammed b. İsmail, *el-Câmiu's-sahih*, I-VI, Dâru İbn Kesîr, Beyrut 1987.
- Cündioğlu, Düccane, *Sözlü Kültürden Yazılı Kültüre Anlamın Tarihi*, Tıbyan Yay., İstanbul 1997.
- Ebû Dâvud, Süleyman b. el-Eş'as, *es-Sünen*, Dâru'l-kitâbi'l-Arabî, Beyrut t.y.

- Erkaya, Musa, “Hz. Peygamber (sas)’in Örnek Ahlâkının Günümüze Taşınmasında Hadis/Sünnetin Rolü”, *Modern Çağda Ahlak Sempozyumu, 7-8 Mayıs 2010 Konya* 2012, s. 327-364.
- Evgin, Abdulkadir, “Örneklerle Günümüzde Hz. Peygamberi Yanlış Anlama Sebepleri”, *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2000, sayı: 5 [Prof. Dr. Şaban Kuzgun Armağanı], s. 111-116.
- Hererî, Muhammed el-Emin b. Abdullah, *el-Kevebu’l-Vehhac Şerhu Sahihi Müslim*, I-XXVI, Daru’l-Minhac, Mekke 2009.
- İyaz b. Musa Ebul Fazl, *İkmâl-ul Mu’lim bi fevâidi Muslim*, I-VIII, thk. Yahya İsmail, Dâru’l-Vefa, Mısır 1998.
- İbn Mâce, Muhammed b. Yezîd el-Kazvînî, *Sünen*, I-II, thk. Muhammed Fuad Abdulbaki, Dâru’l-Fikr, Beyrut t.y.
- Karakaş, Ali, “Hadis Kültüründe Estetik”, *Turkish Studies = Türkoloji Araştırmaları: International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 2017, XII/35, s. 487-501.
- Koluman, Rahmet, *Hadis/Sünnette Araç-Amaç İlişkisi Ve Araçların Değişebilirliği (Misvak Hadisleri Örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), ŞÜSBE, 2017.
- Mâzerî Ebû Abdillâh Muhammed b. Ali, *el-Mu’lim bi fevâidi Muslim*, I-III, thk. Muhammed eş-Şâzelî, ed-Dâru’t-Tûnusiyye, 1988.
- Muslim, Ebu’l-Huseyn İbnu’l-Haccâc, *el-Câmiu’s-sahîh*, I-V, Dâru İhyâi’t-türâsi’l-Arabî, Beyrut ty.
- Nazlıgül, Habil, “Sünnetin/Hadislerin Günümüze Taşınmasında Buluşacak Ortak Nokta Ne Olmalı?”, *YDÜ I. Uluslararası Hadis İhtisas Sempozyumu (26-29 Nisan 2012 Lefkoşa)*, 2014, s. 41-82.
- Şahin, Musa, *Fethu’l- Mun’im Şerhu Sahih-i Muslim*, I-X, Daru’ş-Şurûk, y.y., 2002.
- Tirmizî, Ebû İsâ Muhammed b. İsâ, *Sünen (el-Câmiu’s-sahîh)*, I-V, thk. A. Muhammed Şakir vd., Mısır 1975. (Muhammed Nasiruddin el-Elbânî’nin değerlendirme ve talikleriyle birlikte yapılan baskısı: Mektebetü’l-Maârif, Riyad, t.y.
- Türkçe Sözlük, TDK Yay., Ankara 2005, (10.Baskı).
- Ünal, İ. Hakkı, “İslam Kültürünün Sürekliliğini Sağlamada Hadis ve Sünnetin Rolü”, *İslam’ın Anlaşılmasında Sünnetin Yeri ve Değeri Kutlu Doğum Sempozyumu – 2001*, Ankara 2003.
- Ünal, Yavuz, “Gelenek-Sünnet İlişkisi”, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1999, sayı: 11, s. 79-96.
- Yardım, Ali, *Hadis I*, Damla Yay., İstanbul 1997.

The True Perception of the Sunnah and its Meaning Today -An Analysis on the Narration of 'Allah is Beautiful and He Loves the Beauty' -*

Nurullah AGİTOĞLU **

Abstract

Muslims have been striving for the first time since the Sunnah, the second main source of Islamic religion, has been understood and passed on to life. Hz. As the Prophet departed from his time, some troubles arose at the point of correct understanding of Sunnah. In the direction of this need, science branches like Muhtelifu'l-hadith, Garību'l-hadith were born. Nowadays, it is known that obstacles sometimes appear before correct understanding of hadiths and Sunnah. Sometimes the situations such as being totally distant and being disconnected from the context can sometimes cause the hadiths to be missed or misunderstood. It should not be forgotten that this condition also affects Sunnah's daily movement. The subject will be discussed in this study and the issue will be covered in the example of 'Allah is beautiful, he likes beauty'. Interpretations of the narration, especially commentaries, will be helpful.

Key Words: Sunnah, Hadith, Rumor, Understanding.

Sünnetin Doğru Anlaşılması ve Günümüze Taşınması - 'Allah Güzeldir, Güzelliği Sever' Rivâyeti Üzerine Bir Değerlendirme-

Özet

İslam Dini'nin ikinci temel kaynağı olan Sünnet'in anlaşılması ve hayata geçirilmesi yolunda Müslümanlar ilk dönemlerden bu yana çaba sarf etmişlerdir. Hz. Peygamber'in (sas) yaşadığı dönemden uzaklaşıldıkça zaman içerisinde Sünnet'in doğru anlaşılması noktasında bazı sıkıntılar ortaya çıkmıştır. Bu ihtiyaç doğrultusunda Muhtelifu'l-hadis, Garību'l-hadis gibi ilim dalları doğmuştur. Günümüzde de hadislerin ve Sünnetin doğru anlaşılması önünde bazen engellerin çıktığı bilinmektedir. Bütünlükten uzak, bağlamından kopuk ele alınması gibi durumlar da bazen hadislerin eksik veya yanlış anlaşılmasına sebep

*This paper is the English translation of the study titled "Sünnetin Doğru Anlaşılması ve Günümüze Taşınması - 'Allah Güzeldir, Güzelliği Sever' Rivâyeti Üzerine Bir Değerlendirme-" published in the 7-8th issue of *İlahiyat Akademi*. (Nurullah Agitoğlu, "Sünnetin Doğru Anlaşılması ve Günümüze Taşınması - 'Allah Güzeldir, Güzelliği Sever' Rivâyeti Üzerine Bir Değerlendirme-", *İlahiyat Akademi*, sayı: 7-8, Aralık 2018, s. 345-356.) The paper in Turkish should be referred to for citations.

**Dr. Lecturer, Academic Member of the Department of Hadith, Basic Islamic Studies, Faculty of Divinity, Şırnak University, nurullahagitoglu@gmail.com.

olabilmektedir. Bu durumun Sünnet'in günümüze taşınmasına etki eden yanı da unutulmamalıdır. Bu çalışmada ilgili husus üzerinde durulacak ve 'Allah güzeldir, güzelliği sever' rivâyeti örneğinde konu ele alınacaktır. Başta şerhler olmak üzere, rivayet ile ilgili yapılan yorumlar yol gösterici olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sünnet, Hadis, Rivayet, Anlama.

Introduction

The hadiths, which are the second most important source in Islam, are vital for Muslims. It is not possible to understand and practice Islam without the hadiths. The Prophet Muhammad (p.b.u.h.) is the person who was assigned the duty of announcing and declaring the Qur'an¹.

Establishing a proper Prophetic image within a great Islamic culture that has continued to exist for fourteen centuries with its own values and supporting the guidance and exemplary role of this portrait, which will exist until the Day of Judgment, are among the most significant duties of Muslims.²

The significance of the Prophet Muhammad in practicing the sunnah, which is regarded as his lifestyle, and conveying it to those in the present day, is obvious. Therefore, understanding the distinction between the sunnah and the hadiths seems to be appropriate.

Although the concepts of the sunnah and the hadiths are often used interchangeably, exploring the difference between them will be appropriate for those interested in both concepts. Hadith scholars used these concepts in the same sense and implied that the main point concerning the concept of the sunnah is the consistency and continuity of the term, although all Prophet-related khabars were presented regarding this concept.³

The sunnah reflects the characterized behaviors of the Prophet that did not change. It suggests the consistency and continuity in his behaviors and acts.⁴

The Prophet asked his ummah to follow his practices and stated that those who neglected his sunnah would not be in his ummah anymore. He also mentioned

---

¹ For example, see al-Hashr 59/7; an-Najm 53/3-4; al-Ahzab 33/21; an-Nahl, 16/44.

² İ. Hakkı Ünal, "İslam Kültürünün Sürekliliğini Sağlamada Hadis ve Sünnetin Rolü", *İslam'ın Anlaşılmasında Sünnetin Yeri ve Değeri Kutlu Doğum Sempozyumu – 2001*, Ankara 2003. p. 26-28.

³ Ali Yardım, *Hadith I*, Damla Pub., İstanbul 1997, p. 31; Yavuz Ünal, "Tradition-Sunnah Relationship", *Ondokuz Mayıs University, İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1999, issue: 11, p. 79-96, p. 80.

⁴ Yardım, s. 31; Yavuz Ünal, s. 80.

that commitment to the sunnah and paving the way for the sunnah should be exemplary for Muslims.⁵

The most important point here is to follow the Prophet himself. His sunnah should be considered in order to practice the religion properly. However, the Prophet was a human being who was born in a physical environment and raised in an intense culture, which resulted in different approaches to conveying his practices and statements to cultures from different times and places, and in problems for understanding his statements. However, this is not entirely valid for the sunnah. Nevertheless, problems may occur when we separately review the behaviors that can be regarded as sunnah. The relevant statements and practices emerged in their own contexts, and they belong to these contexts.⁶

Understanding a text does not only mean understanding the language of that text, which is valid for all text types. The conditions and the environment in which a text was written should be considered in order to understand that text. The elements that affected the formation of a text reflects the context of that text. A context acts as a key to understand and interpret a text.⁷

Context, an important concept, is a unit or entirety of a unit that covers a language unit, emerges before or after that unit, affects it in many cases, and determines its meaning and value. In other words, an indicator combined with other elements and reflecting a concept, is called context.⁸ The context reflects the point where language and text exist collectively. This relationship between a text and context should be known by the indirect addressee in order to understand the meaning. This process takes place around a text. Thus, it is important for the indirect addressee to learn about the context to understand the meaning.⁹ An accurate and consistent meaning requires considering all contexts.¹⁰ The sunnah, which aims to justify and clarify the Qur'anic verses, should also be justified. This justification process, in which the understanding, culture and physical environmental factors of the Prophet's society were effective, is important in order to properly understand his sunnah. Therefore, the social values and their effectiveness, and the traditions should be considered.¹¹

---

⁵ Bukhari, Abu Abdullah Muhammad ibn İsmail, *al-Jami as-sahih*, I-VI, Daru Ibn Kasir, Beirut 1987, Nikah 1; Muslim, Abu al-Huseyn Ibn al-Hajjaj, *al-Jami as-sahih*, I-V, Daru Ihy at-turas al-Arabi, Beirut n.d., Nikah 5; Abu Dawud, Suleiman b. el-Ash'as, *as-Sunan*, Dar al-kitab al-Arabi, Beirut n.d., Sunnah, 6.

⁶ Yavuz Ünal, p. 82.

⁷ Dücane Cündioğlu, *History of Meaning from the Aspect of Verbal to Written Culture*, Tibyân Pub., Istanbul 1997, p. 17.

⁸ Turkish Dictionary, TDK Pub., Ankara, 2005, (10th Edition), p. 180; Doğan Aksan, *Language from Every Relevant Aspects*, TDK Pub., Ankara 2007, III, 200.

⁹ Cündioğlu, p. 17.

¹⁰ Nurullah Agitoğlu, "Contextual Formation in Hadith", *The Journal of Academic Social Science Studies*, 2013, VI, 5, p. 127-145., p. 145.

¹¹ Yavuz Ünal, p. 82.

In modern times, when moral corruption is more common and humanistic values are neglected, presenting the Prophet as an exemplary person appears to be an practical solution for the negative status of Muslims privately and the whole of humanity generally.¹²

Taking the Prophet as the “role model” for the present era does not mean doing what he did. Instead, it suggests interpreting his actions in the presenting era by understanding the reasons for his actions. The only way to convey his message to those in the present is by correctly understanding and practicing his sunnah considering the principles he observed.¹³

Nasi Aslan summarized certain principles that can be followed in order to correctly understand and convey the provisions in the sunnah to those in the present, as follows: “If the sunnah-related provisions are valid based on certain reasons, examinations will be conducted to see whether these reasons are still present. The Prophet asked his followers to consider the results that arise from these reasons. Many provisions in the sunnah reflect the practices within the Qur’an, and some of these provisions were regarded as the best means for performing the practices in that era.¹⁴ The reasons and conditions of an era, with regard to the hadiths, should be considered in order to correctly understand and practice these hadiths. The hadiths that reflect a social fact or custom of the era should be specified, and the reasons and related purposes should be determined. We have to consider this approach by the Prophet, who presented a lifestyle that facilitated prayers and religious practices, perpetually.”¹⁵

It is obvious that the sunnah, that holds a particular significance for understanding and practicing Islam, will maintain its timeliness and universality. However, another significant point is the conveyance of sunnah to those in the present day. The first section of this study will focus on this issue

---

¹² Musa Erkaya, “The Role of Hadith/Sunnah in Conveying The Prophet’s (p.b.u.h.) Exemplary Characteristics to the Present Time”, *Symposium of Ethics in the Modern Era, May 7-8, 2010 Konya* 2012, p. 327-364, p. 327.

¹³ Erkaya, p. 327.

¹⁴ For a study on this subject see: Rahmet Koluman, *Hadis/Sünnette Araç-Amaç İlişkisi Ve Araçların Değişebilirliği (Misvak Hadisleri Örneği)* (Unpublished Master Thesis), ŞÜSBE, 2017.

¹⁵ Nasi Aslan, “Conveying the Sunnah to the Present Time”, *Diyanet İlmî Dergi [Diyanet İşleri Reisliği Yıllığı] Our Prophet Muhammad (P.B.U.H) special issue*, 2000, 2003, issue: Special Issue, p. 339-360, p. 357-358.

I. Conveyance of the Sunnah to those in the Present Day

Practice often comes before theory, and a theory is built on a practice. As the sunnah is based on practice, it created a sense of unity for the first Islamic societies in terms of generation, formation and characterization processes.¹⁶

The Prophet is the establisher of the sunnah. Prophets are the servants who were assigned the duty of serving as a hidayah guide. The principles of the Prophet Muhammad, who was sent to reflect God's mercy to the world, will continue to guide people through his correct recognition, and the Prophet is introduced and accurately considered to be a role model. The need to understand the Prophet and taking him as a role model will never end. As time changes, beliefs and world views of people vary. Introducing the Prophet Muhammad to the people of the present from an exemplary aspect and by perceiving these changes properly is an important duty of Muslim scholars.¹⁷

Approaches toward the sunnah have always been significant. It is a fact that narratives, which have survived to the present day as written documents, despite the changes and dynamism in life, and are regarded as religious texts, are static, and they reflect the practices of a certain era. Muslims should correctly learn the Prophet's characteristics, purposes, the means and methods he used to fulfill these purposes, preferences, dislikes, and orders. Individuals who are to select certain narratives and transfer these to the present should certainly consider the sources and acquis about the Prophet. If the messages in the narratives are different from what these individuals are facing, the Prophet's relevant aims and intentions should be determined and new means and methods for fulfilling these aims should be regarded as sunnah. Those individuals should not think that they are acting against the sunnah. They should be at ease knowing that they are properly practicing the sunnah.¹⁸ It is obligatory to determine the principles that will guide the personal or social approaches for problem solving in understanding the religion.¹⁹

Many sections of the Qur'an criticized imitating an action or belief slavishly without presenting any evidence. The Prophet Muhammad, who is the practitioner of the Qur'an, ordered his followers to convey what they heard from him, but he ordered them to do so while understanding what he meant because the Prophet stated the following: "May God bless those who have conveyed exactly what I

---

¹⁶ Habil Nazlıgöl, "What Should be the Common Point on Conveying the Sunnah/Hadiths to the Present Time?", *YDÜ I. Symposium of International Hadith Specialization (April 26-29, 2012 Nicosia)*, 2014, p. 41-82 p. 80-82.

¹⁷ Adem Apak, "Opinions on Properly Understanding the Prophet (p.b.u.h.) in the Present Time", *Uludağ University İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2010, XIX/2, p. 59-72, p. 60.

¹⁸ Nazlıgöl, p. 80-82.

¹⁹ H. Musa Bağcı, "Significance of the Prophet Muhammad's Exemplary Characteristic in the Present Time: (In the Context of the Following Concepts: Tashabbah/Taklit and Iktida/Taassi/Ittiba)", *The Prophet Muhammad (p.b.u.h.) and His Message*, 2014, p. 107-123, p. 107.

ordered.”²⁰ The Prophet placed great importance on understanding, and he warned against those who slavishly and occasionally did what he did without questioning the relevant reasons and purposes. He once placed his shoes on his left side while praying with the congregation. The members of the sahabah saw what he did and they also put their shoes on their left sides. Then the Prophet asked them: “Why did you take your shoes off?” They answered: “We saw you took your shoes off, and we did the same”. Upon their answer, the Prophet made the following statement: “Gabriel told me that shoes carry dirt”. He implied that a behavior that was considered exemplary should not be practiced slavishly, and imitations performed without questioning should be avoided.²¹

Presenting the exemplary characteristics of the Prophet to people in the modern era using an imitation-based approach is wrong. Thus, telling them to take the Prophet as a role model would mean inviting them to live in the Prophetic era of the sixth century rather than the present era, which is not rational.²²

The reasons for failing to understand and convey the sunnah correctly include formalism, imitation, ignorance, inability to understand the literary hadith analyses and language styles, failure to understand the difference between the orders, prohibitions, encouragement, warnings and threats in the hadiths, placing too much importance on false hadiths, neglecting the reasons and dates of effectiveness regarding the hadiths, and ignoring the universal aspect of the hadiths. Confusing the Prophet’s pre and post-prophecy actions and statements are among the reasons for misunderstanding the Prophet.²³

If the aim is to practice the Prophet’s exemplary characteristics and actions with the concept and dynamism of his era, the data obtained from the hadiths and the sunnah should be evaluated within the relevant framework and the concepts that can be conveyed to those in the present era should be determined properly.²⁴

The narrative “Allah is beautiful. He loves beauty” will be examined to better understand the issue of transferring the sunnah to the present. Chain criticism was not needed as the narrative was included in various hadith sources. However, the hadiths will be examined considering the interpretations. In addition, the significance of transferring such narratives to the present for Muslims will be implied.

---

²⁰ Tirmidhi, Abu Isa Muhammed ibn Isa, *Sunan (al-Jami as-sahih)*, I-V, inv. A. Muhammad Shaqir et al., Egypt 1975. (The edition presented with Muhammad Nasiruddin al-Albani’s evaluations and remarks: Maktabat al-Maarif, Riyadh n.d.) Ilim, 7; Ibn Majah, Muhammad ibn Yazid al-Kazvini, *as-Sunan*, ed. Muhammad Fuad Abdulbaki, Dar al Fikr, Beirut n.d., Mukaddamah, 18.

²¹ Abu Dawud, Ilim 10; Tirmidhi, Ilim 7; See Abu Dawud, Salat, 88; Bağcı, p. 107-108.

²² Bağcı, p. 123; İ. Hakkı Ünal, p. 26-28.

²³ For more information, see Abdulkadir Evgin, “The Reasons for Misunderstanding the Prophet with Relevant Examples, *Firat University İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2000, issue: 5 [Prof. Dr. Şaban Kuzgun’s Gift], p. 111-116.

²⁴ İ. Hakkı Ünal, p. 26-28.

II. The Issue of Transferring the Sunnah to the Present in the Narrative 'Allah is Beautiful, He Loves Beauty'

Islam aims to ensure happiness for Muslims in both the physical and eternal world. It is impossible to state that religious texts neglect people's daily lives in the physical world. It is remarkable that, the aspect of the sunnah that guides people's daily lives, makes their lives meaningful, and provides full support to Muslims, which are also performed by verses.

Muslims should observe the balance between both worlds in order to properly prepare for the Day of Judgement, but they should also remember that the eternal world must be the ultimate goal.

The Prophet has hadiths that direct Muslims in their social life, encourage aesthetic emotions, and encourage them to contribute positively to their relationships with one another. These narratives have provided physical and spiritual benefits in the Islamic world throughout history. One of these narratives is 'Allah is beautiful, he loves beauty'.²⁵

People should be spiritually comfortable for maintaining a life that is physically comfortable. Thus, the Qur'an and the sunnah, two basic sources of Islam, include many statements regarding the spiritual aspect of human life. Beauty and aesthetics that appeal to all sensory organs is significant for the spiritual aspect of human life. Therefore, the Qur'an and the sunnah include many statements regarding beauty and aesthetics.²⁶

Those who study the life of the Prophet have seen that he is an example of beauty, cleanliness, kindness, chastity and sophistication in every respect. These characteristics reflect the most beautiful aesthetic aspects. It is not possible to limit the aesthetics and beauty in his life to one topic. It is a well-known fact that he behaved in the best way possible within his family and society. He was a great father to his children, and a great husband to his wives. He was also the best friend to every person within his community. As the Qur'an declared, "There has certainly been for you in the Messenger of Allah an excellent example for anyone whose hope is in Allah and the Last Day and [who] remembers Allah often"²⁷, he is an example of every sort of beauty. Accordingly, Muslims should take him as a role model in every aspects of their lives.²⁸

The reason for conveying this hadith is as follows: When the Prophet stated, "Those who have the slightest pride in their hearts cannot go to Jannah", some of the members of the sahabah said, "People love to wear beautiful clothes and

---

²⁵ Muslim, Iman, 147.

²⁶ Ali Karakaş, "Aesthetics in Hadith Culture", *Turkish Studies: International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 2017, XII/35, s. 487-501, p. 498-499.

²⁷ al-Ahzab 33/21.

²⁸ Karakaş, p. 498-499.

shoes”, upon which the Prophet mentioned the following: “Allah is *jamil* and beautiful, and he loves beauty. Arrogance means to dislike, spoil, and underestimate others.”

During the initial Islamic years, the *sahabah* were poor. However, the Prophet was not content with the authority of leaders over their tribes and their pride toward the weak, despite the modesty presented by the members of the *sahabah*. Islam announced from the very first moment that people are equal to one another, as much as the teeth of a comb. It also implied that Arabic people are not superior to other nations, and superiority can only emerge with *takwa*. In addition, Allah ordered as follows: “O mankind, indeed we have created you from male and female and made you peoples and tribes that you may know one another. Indeed, the most noble of you in the eyes of Allah are the most righteous of you. Indeed, Allah is knowing and acquainted.”²⁹

Therefore, the Prophet advised people to avoid pride, and warned those with pride and told them that they could not go to Jannah if they continue being so. He even stated that those with the slightest pride in their hearts would not go to Jannah. Therefore, certain members of the *sahabah* believed that wearing beautiful clothes and shoes suggested pride. However, the Prophet stated that this did not reflect pride. Instead, pride meant denying people’s rights and underestimating them, but loving beauty was permissible because Allah created beauty and Allah wanted to see the reflection of beauty in his servants. This is permissible on the condition that nobody would be underestimated. However, when people boast about what Allah granted them, they display unlawful behavior, and it is particularly mentioned they will go to Jahannam.”³⁰

It is obvious that Islam places importance on aesthetics, regularity, cleanliness, and looking in a way that would not bother anybody. In addition, wearing beautiful clothes and being neat does not mean wasting anything. Wasting suggests displaying excessive behaviors.

Ali Karakaş, who stated that different remarks were made about the term, *jamil*, in the narrative ‘Allah is beautiful and he loves beauty’, made the following statement: “Beauty is assessed from two perspective: the beauty within anything or within people’s essence, and the beauty presented to the outer world. Beauty has such a broad context. Accordingly, Allah’s beauty suggests the beauty in his names, titles, and statements. Any actions, artistic works or professions of people are evaluated in this context of beauty. Thus, all people should perform their actions considering this approach, which indicates how much aesthetics affect each section of daily life. However, this concept of beauty should not drive people to have pride

---

²⁹ Al-Hujurat 13.

³⁰ Şahin, Musa, *Fath al- Mun'im Sharhu Sahih al-Muslim*, I-X, Dar ash-Shuruk, s.l., 2002, I, 300; VIII, 344; al-Harari, Muhammad al-Amin ibn Abdullah, *al-Kawkab al-Vahhaj Sharhu Sahihi Muslim*, I-XXVI, Dar al-Minhaj, Mecca 2009, III,53

in their attitudes. Those who dress beautifully and remain under the influence of their ego, and consider themselves superior to and neglect others, do not act beautifully. Instead, they just ignore rightful actions. Beauty should be within the moral and ethical borders in its every form.”³¹

The incorrect aspect of appearing beautiful or dressing beautifully is considering clothes and living conditions as an indicator of superiority.

The narrative ‘Allah loves beauty’ reflects a proper or beautiful appearance. The beauty of Allah can be reviewed within the context ‘He created your faces beautifully, and he beautified your creation.’³² The narrative in this study suggests that Islam is pure, and Islam calls for purity in its every form.³³

The concept of beauty in the narrative, Allah is beautiful and he loves beauty, suggests possessing no deficiencies, thus certain people believed that this term was used as a name for Allah. In addition, the term, *jamil*, suggests beauty in appearance. Beauty suggests possessing no deficiency or ugliness. Some people stated that this term meant “*Mujmil*”, which is the one who beautifies.³⁴

We can make the following remarks regarding the narrative on the significant subject of transferring the sunnah to the present:

The Prophet stated that those with the slightest pride in their hearts would not go to Jannah. He clearly implied that such a serious sin as pride is not appropriate for Muslims, Muslims cannot have pride, and pride is an obstacle before going to Jannah. One of the members of the *sahabah* asked whether beauty, in terms of clothes and shoes, means pride, which could be asked even in modern times, to clarify the issue. This question points out the existence of the remarkable nuance between aesthetics and pride. Looking beautiful may result in having pride, which may also be caused by other actions.

After the relevant warnings regarding arrogance, the Prophet stated that wearing beautiful clothes and looking beautiful did not suggest absolute arrogance. However, he did not hesitate in resenting concepts of beauty and aesthetics in Islam. He noted that Islam, which placed importance on cleanliness and regularity, pointed out good appearance, and Muslims should act based on concerns of cleanliness and aesthetics in every possible circumstance during any era. Of course, it should be clear that people who are not be spoiled or act with pride should be sensitive to waste and extravagance.

---

³¹ Karakaş, p. 496.

³² Şahin, I, 301.

³³ Şahin, VIII, 411.

³⁴ Mazari, Abu Abdillah Muhammad ibn Ali, *al-Mu’lim bi fawaidi Muslim*, I-III, inv. Muhammad ash-Shazali, ad-Dar at-Tunusiyyah, 1988, I, 303; Iyaz ibn Musa Abu al-Fazl, *Ikmal al-Mu’lim bi fawaidi Muslim*, I-VIII, edited by Yahya Ismail, Dar al-Wafa, Egypt 1998, I, 359-360.

If those in the modern world follow the principles of the Prophet without concerns for waste and trends, they would realize the guidance and illuminating aspects of the sunnah as an immortal and universal lifestyle.

Conclusion

The hadiths, the second most important source in Islam, are vital for Muslims. It is not possible to understand and practice Islam without the hadiths. The significance of the Prophet Muhammad in practicing the sunnah, which is regarded as his lifestyle, and conveying it to those in the present day, is obvious.

The most important point here is to follow the Prophet himself. His sunnah should be considered in order to practice the religion properly. However, transferring the sunnah to the present does not mean doing what he did. Instead, it suggests interpreting his actions within the modern era by understanding the reasons for his actions.

The Prophet is the establisher of the sunnah. Approaches toward the sunnah have always been significant. Many sections of the Qur'an criticize slavishly imitating the practices of others. The Prophet also ordered his followers to convey what they heard from him, but he ordered them to do so while understanding what he meant because Presenting the exemplary characteristics of the Prophet to people in the modern era using an imitation-based approach is wrong.

The Issue of Transferring the Sunnah to the Present was reviewed in the Narrative 'Allah is Beautiful, He Loves Beauty'. The Prophet has hadiths that direct Muslims in their social life, encourage aesthetic emotions, and encourage them to contribute positively to their relationships with one another. These narratives have provided physical and spiritual benefits in the Islamic world throughout history. One of these narratives is 'Allah is beautiful, he loves beauty'.

Beauty and aesthetics that appeal to all sensory organs is significant for the spiritual aspect of human life. Therefore, the Qur'an and the sunnah include many statements regarding beauty and aesthetics.

The Prophet avoided arrogance, and warned those with arrogance and told them that they could not go to Jannah if they continue being so. He even stated that those with the slightest pride in their hearts would not go to Jannah. Therefore, certain members of the sahabah believed that wearing beautiful clothes and shoes suggested pride. However, the Prophet stated that this did not reflect pride. Instead, pride meant denying people's rights and underestimating them, but loving beauty was permissible because Allah created beauty and Allah wanted to see the reflection of beauty in his servants. It is obvious that Islam places importance on aesthetics, regularity, cleanliness, and looking in a way that would not bother anybody. In addition, wearing beautiful clothes and being neat does not mean

wasting anything. Wasting suggests displaying excessive behaviors. The incorrect aspect of appearing beautiful or dressing beautifully is considering clothes and living conditions as an indicator of superiority.

The Prophet stated that those with the slightest pride in their hearts would not go to Jannah. One of the members of the sahabah asked whether beauty, in terms of clothes and shoes, means pride, which could be asked even in modern times, to clarify the issue. This question points out the existence of the remarkable nuance between aesthetics and pride. Looking beautiful may result in having pride, which may also be caused by other actions.

After relevant warnings regarding the arrogance, the Prophet stated that wearing beautiful clothes and looking good did not suggest absolute arrogance. However, he did not hesitate to present the Islamic approach toward beauty and aesthetics. If the people of the modern era follow the Prophet's principles, they will realize the guidance and universality in the sunnah.

REFERENCES

- Abu Dawud, Suleiman b. el-Ash'as, *as-Sunan*, Dar al-kitab al-Arabi, Beirut n.d.
- Agitoğlu, Nurullah, "Hadiste Bağlam İnşası", *The Journal of Academic Social Science Studies*, 2013, VI/5, p. 127-145.
- Aksan, Doğan, *Her Yönüyle Dil*, TDK Pub., Ankara 2007.
- Apak, Âdem, "Günümüzde Hz. Peygamber'in (sav) Doğru Anlaşılması Üzerine Düşünceler", *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2010, XIX/2, p. 59-72.
- Aslan, Nâsi, "Sünnetin Günümüze Taşınması", *Diyanet İlmi Dergi [Diyanet İşleri Reisliği Yıllığı] Peygamberimiz Hz Muhammed (SAV) özel sayısı*, 2000, 2003, no: Özel Sayı, p. 339-360.
- Bağcı, H. Musa, "Hz. Peygamber'in Örnekliliğinin Günümüzdeki Önemi: (Teşebbüh/Taklit ile İktidâ/Teessî/İttiba Kavramları Bağlamında)", *Hz. Muhammed (sas) ve Mesajı*, 2014, p. 107-123.
- Bukhari, Abu Abdullah Muhammad ibn İsmail, *al-Jami as-sahih*, I-VI, Daru Ibn Kasir, Beirut 1987.
- Cündioğlu, Düccane, *Sözlü Kültürden Yazılı Kültüre Anlamın Tarihi*, Tıbyan Pub., İstanbul 1997.
- Erkaya, Musa, "Hz. Peygamber (sas)'in Örnek Ahlâkının Günümüze Taşınmasında Hadis/Sünnetin Rolü", *Modern Çağda Ahlak Sempozyumu, 7-8 Mayıs 2010 Konya* 2012, p. 327-364.

- Evgin, Abdulkadir, “Örneklerle Günümüzde Hz. Peygamberi Yanlış Anlama Sebepleri”, *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2000, no: 5 [Prof. Dr. Şaban Kuzgun Armağanı], p. 111-116.
- al-Harari, Muhammad al-Amin ibn Abdullah, *al-Kawkab al-Vahhaj Sharhu Sahihi Muslim*, I-XXVI, Dar al-Minhaj, Mecca 2009.
- İyaz ibn Musa Abu al-Fazl, *İkmal al-Mu’lim bi fawaidi Muslim*, I-VIII, ed. Yahya Ismail, Dar al-Wafa, Egypt 1998.
- İbn Majah, Muhammad ibn Yazid al-Kazvini, *as-Sunan*, ed. Muhammad Fuad Abdalbaki, Dar al Fikr, Beirut n.d.
- Karakaş, Ali, “Hadis Kültüründe Estetik”, *Turkish Studies = Türkoloji Araştırmaları: International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 2017, XII/35, p. 487-501.
- Koluman, Rahmet, *Hadis/Sünnette Araç-Amaç İlişkisi Ve Araçların Değişebilirliği (Misvak Hadisleri Örneği)* (Unpublished Master Thesis), ŞÜSBE, 2017.
- Mazari, Abu Abdillah Muhammad ibn Ali, *al-Mu’lim bi fawaidi Muslim*, I-III, inv. Muhammad ash-Shazali, ad-Dar at-Tunusiyyah, 1988.
- Muslim, Abu al-Huseyn İbn al-Hajjaj, *al-Jami as-sahih*, I-V, Daru İhy at-turas al-Arabi, Beirut, n.d.
- Nazlıgül, Habil, “Sünnetin/Hadislerin Günümüze Taşınmasında Buluşacak Ortak Nokta Ne Olmalı?”, *YDÜ I. Uluslararası Hadis İhtisas Sempozyumu (April 26-29, 2012 Nicosia)*, 2014, p. 41-82.
- Şahin, Musa, *Fethu’l- Mun’im Şerhu Sahih-i Muslim*, I-X, Daru’ş-Şurûk, s.l., 2002.
- Tirmidhi, Abu İsa Muhammed ibn İsa, *Sunan (al-Jami as-sahih)*, I-V, ed. A. Muhammad Shaqir et al., Egypt 1975. (The edition presented with Muhammad Nasiruddin al-Albanî’s evaluations and remarks: Maktabat al-Maarif, Riyadh, n.d.)
- Türkçe Sözlük, TDK Pub., Ankara 2005, (10th edition).
- Ünal, İ. Hakkı, “İslam Kültürünün Sürekliliğini Sağlamada Hadis ve Sünnetin Rolü”, *İslam’ın Anlaşılmasında Sünnetin Yeri ve Değeri Kutlu Doğum Sempozyumu – 2001*, Ankara 2003.
- Ünal, Yavuz, “Gelenek-Sünnet İlişkisi”, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1999, no: 11, p. 79-96.
- Yardım, Ali, *Hadis I*, Damla Pub., İstanbul 1997.

دراسة حول مفهوم حديث: «إن الله جميل يحب الجمال»*

د. نور الله عقيد أوغلو

جامعة شرناق - كلية الإلهيات؛ قسم الحديث: nurullahagitoglu@gmail.com

الخلاصة:

السنة هي المصدر الثاني للشريعة الإسلامية، فلذا درسها المسلمون وبذلوا الجهد لأجل فهمها وتطبيقها ابتداء من العصور الأولى. وكلما بعد العهد عن زمن النبوة كثرت الصعوبات في سبيل فهمها على وجه صحيح. ولتذليل هذه الصعوبات كتب المسلمون في: «مختلف الحديث» و«غريبه». إلا أن تلك الصعوبات قد استمرت إلى أيامنا هذه فوقف بعضها حاجزاً أمام الفهم الصحيح للمرويات النبوية، ويعاق ذلك الفهم عندما يقطع الحديث عن سياقه ويؤخذ مبتوراً عما يتعلق به؛ مما يؤدي إلى الفهم الناقص والخطأ، مما يتسبب في إدراك غير صحيح. وسوف نبحت في هذه المقالة عن مشكلتي: النقص والخطأ في فهم الحديث ونمثل على ذلك برواية: «إن الله جميل يحب الجمال».

الكلمات المفتاحية: السنة، الحديث، الرواية، الفهم

Sünnetin Doğru Anlaşılması ve Günümüze Taşınması '-Allah Güzeldir, Güzelliği Sever' Rivâyeti Üzerine Bir Değerlendirme-

Özet

İslam Dini'nin ikinci temel kaynağı olan Sünnet'in anlaşılması ve hayata geçirilmesi yolunda Müslümanlar ilk dönemlerden bu yana çaba sarf etmişlerdir. Hz. Peygamber'in (sas) yaşadığı dönemden uzaklaştıkça zaman içerisinde Sünnet'in doğru anlaşılması noktasında bazı sıkıntılar ortaya çıkmıştır. Bu ihtiyaç doğrultusunda Muhtelifu'l-hadis, Garibu'l-hadis gibi ilim dalları doğmuştur. Günümüzde de hadislerin ve Sünnetin doğru anlaşılması önünde bazen engellerin çıktığı bilinmektedir. Bütünlükten uzak, bağlamından kopuk ele alınması gibi durumlar da bazen hadislerin eksik veya yanlış anlaşılmasına sebep olabilmektedir.

Hadisin eksik veya yanlış anlaşılması, onun günümüze taşınması hususunu etkiler. Bu çalışmada hadisin eksik veya yanlış anlaşılması konusu üzerinde durulacak ve bu konu 'Allah güzeldir, güzelliği sever' rivâyeti örneğinde ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sünnet, Hadis, Rivayet, Anlama

The True Perception of the Sunnah and its Meaning Today - An Analysis on the Narration of 'Allah is Beautiful and He Loves the Beauty'

Abstract

Muslims have been striving for the first time since the Sunnah, the second main source of Islamic religion, has been understood and passed on to life. Hz. As the Prophet departed from his time, some troubles arose at the point of correct

* هذه هي الترجمة العربية للدراسة بعنوان «Allah Güzeldir, Güzelliği Sever' Rivâyeti Üzerine Bir Değerlendirme» التي نشرت في العدد السابع والثامن من مجلة الإلهيات الأكاديمية. (نور الله عقيد أوغلو، دراسة حول مفهوم حديث: «إن الله جميل يحب الجمال»، ديسمبر ٢٠١٨، العدد: ٧-٨، ص ٣٤٥-٣٥٦). من الواجب أن يستند في الإقتباس إلى المقالة التركية.

understanding of Sunnah. In the direction of this need, science branches like Muhtelifu'l-hadith, Garibu'l-hadith were born. Nowadays, it is known that obstacles sometimes appear before correct understanding of hadiths and Sunnah. Sometimes the situations such as being totally distant and being disconnected from the context can sometimes cause the hadiths to be missed or misunderstood. It should not be forgotten that this condition also affects Sunnah's daily movement. The subject will be discussed in this study and the issue will be covered in the example of 'Allah is beautiful, he likes beauty'. Interpretations of the narration, especially commentaries, will be helpful.

Keywords: Sunnah, Hadith, Rumor, Understanding

إن المصدر الثاني لدين الإسلام أحاديث النبي ﷺ ومن ثم فهي في غاية الأهمية، لأن الإسلام لا يفهم من دونها، حيث إن الرسول ﷺ عندما أُمرَ بتبليغ القرآن أُمرَ أيضاً ببيانه للناس^(١). ومن أهم الواجبات على المسلمين ضبط صورة صحيحة للرسول الكريم معتمدين على المصادر الثقافية الإسلامية الضخمة من عهد النبوة إلى يومنا هذا؛ حتى يتخذها المسلمون أسوة صالحة إلى قيام الساعة^(٢).

قيمة السنة مسلم بها، وهي تمثل طريقة عيش للرسول ﷺ، غير أن مصطلحي: «السنة» و«الحديث» كثيراً ما يحدث بينهما تبادل في الاستعمال، على الرغم من أهمية معرفة الفرق بينهما، وإن استعمل المُحدِّثون كلا المصطلحين بمعنى واحد فترة من الزمن، فأطلقوهما على كل أفعال الرسول ﷺ، إلا أن السنة تتميز بدوام التطبيق والثبات عليها^(٣).

إن السنة هي أفعال الرسول التي لا تتغير فأصبحت خُلُقاً له، وهي تعني لغة: دوام هذه الأفعال والثبات عليها^(٤). لقد أراد النبي أن تتبعه أمته فيما سنَّ لهم؛ فلذا قال ﷺ: من رغب عن سنتي فليس مني، ونصحهم بالتمسك بالسنة وحث على ذلك مراراً^(٥).

إن اتباع الرسول ﷺ هو الأساس الأول في تطبيق الدين، لأن السنة تطبيق عملي للدين نفسه، غير أن صعوبة جوهرية تبرز في إمكانية هذا التطبيق، ذلك أن الرسول ﷺ قد نشأ في بيئة ثقافية معينة تختلف عن البيئات الثقافية والحضارية التي يعيشها المسلمون اليوم. ولا يمكننا تعميم هذه الإشكالية لتشمل كل السنن، غير أنها ما تزال صعوبة قائمة على الأقل في تطبيق بعضها، خاصة إذا عرفنا أن بعض هذه السنن كان من ورائها قصة تشبه أسباب نزول بعض آيات القرآن الكريم^(٦).

(١) انظر سورة الحشر ٧، النجم ٣، الأحزاب ٢١، النحل ٤٤.

(٢) إسماعيل حقي أونال، "İslamın İslam Kültürünün Sürekliliğini Sağlamada Hadis ve Sünnetin Rolü", Anlaşılmasında Sünnetin Yeri ve değeri Kutlu Doğum Sempozyumu – 2001, Ankara2003, s.26-28.

(٣) علي ياردم، حديث ١، نشر داملة، إسطنبول ١٩٩٧، ص. ٣١. ياوز أونال، "Gelenek Sünnet İlişkisi"، جامعة أوندكوز مايس، مجلة كلية الإلهيات، ١٩٩٩، العدد ١١، ص. ٧٩-٩٦، ص. ٨٠.

(٤) علي ياردم، ص. ٣١. ياوز أونال، ص. ٨٠.

(٥) البخاري، أبو عبد الله محمد بن إسماعيل، الجامع الصحيح، دار ابن كثير، بيروت ١٩٨٧، النكاح ١: مسلم، أبو الحسين بن الخجاج، الجامع الصحيح، دار إحياء التراث العربي، بيروت دون تاريخ، النكاح ٥: أبو داود، سليمان بن الأشعث، السنن، دار الكتاب العربي، بيروت دون تاريخ، السنة ٦.

(٦) ياوز أونال، ص. ٨٢.

ولا يعني فهم الأحاديث الواردة في كتب السنن فهم المنطوق اللغوي فحسب، بل هو فهم الظروف التي قيل فيها هذا الحديث، وكأن فهم الظروف مفتاح لفهم الحديث^(٧). إن السياق في فهم النص مهم جداً، لأن سياق المقال له دور في تحديد المعنى وارتباطه بما قبله وما بعده، وهو مع القرائن الأخرى يكون ما يسمى بسياق الحال^(٨) فيضيف معنى مصاحباً للمعنى الأصلي أو مساعداً على فهمه على الأقل، فلذا لا يتطرق الشك إلى أهميته ودوره في إدراك معاني النصوص^(٩). ولأجل الفهم السليم لا بد من مراعاة كل العلاقات السياقية وأخذها في الحسبان^(١٠)، فإذا كان هدف السنة المساعدة على فهم القرآن الكريم، فمن باب أولى أن تفهم السنة نفسها، ففهمها لا ينفصل عن البيئة التي عاش فيها النبي ﷺ من حيث الثقافة والقيم والعادات والتقاليد والمكان. وكل هذه التفاصيل لها قيمتها ولا بد من معرفتها^(١١). وفي يومنا هذا وبعد شيوع الفساد في البر والبحر اشتدّت حاجة المسلمين إلى النبي ﷺ كأسوة حسنة، وليس حاجة المسلمين فحسب بل البشرية جميعاً بحاجة إلى إمامته كأسوة لهم^(١٢).

عندما نتخذ النبي ﷺ أسوة في عصرنا، فليس واجباً علينا تقليد كل ما عمله الرسول ﷺ، بل الواجب أن نفهم السبب وندرك الحكمة من أعماله ﷺ مع مستلزمات العصر لحياتنا اليومية وبمنظار جديد وبروح جديد نوول ونطبق، فنقل رسالة النبي ﷺ يكون بمعرفة المبادئ الأصيلة منها وتطبيقها في الحياة^(١٣). وذلك للقيمة التي تحظى بها السنة عند المسلمين؛ فهي: المصدر الثاني لدين الإسلام بلا منازع، وهي صالحة لكل زمان ومكان، وحفظها وفهمها أمران غاية في الأهمية، وهناك شيء لا يقل عنها خطورة وهو نقل السنة بمعانيها وبمفهومها إلى يومنا الحاضر، وسوف نطرق هذا الباب في القسم الأول من مقالتنا تلك.

١- نقل السنة إلى يومنا:

إن التطبيق مقدم على النظرية، وهي تبنى عليه عادة، والسنة تقوم على التطبيق فلذا تطبيقها كان مقدماً على غيره طوال التاريخ، ولقد لعبت دوراً فعالاً في تكوين المجتمع وتنظيمه، حتى في تكوين الشخصية المسلمة، فكانت عامل تقارب وتوحد بين المسلمين في شتى البقاع^(١٤).

(٧) دجاجة جندي أوغلو، Sözlü Kültürden Yazılı Kültüre Anlamın Tarihi، التبيان للنشر، إسطنبول ١٩٩٧، ص. ١٧.
(٨) القاموس التركي، TDK، أنقرة، ٢٠٠٥ الطبعة العاشرة، ص. ١٨٠: دوغان أكسان، Her yönüyle Dil، TDK، أنقرة، ٢٠٠٧، ج٣، ص. ٢٠٠.

(٩) جندي أغلو، ص. ١٧.

(١٠) نور الله أجييت أوغلو، "Hadiste Bağlam İnşası"، The Journal of Academic Social Science Studies, 2013, VI, s. 127-145, s. 145.

(١١) ياوز أونال، ص. ٨٢.

(١٢) موسى أرقايا، "Hz. Peygamberin sav Örnek ahlakının Günümüze Taşınmasında Hadis/Sünnetin Rolü"، المؤتمر: الأخلاق في العصر الحديث، ٧-٨ مايو ٢٠١٠، فوننيا ٢٠١٢، ص. ٣٢٧-٣٦٤، ص. ٣٢٧.

(١٣) أرقايا، ص. ٣٢٧.

(١٤) ناصي أسلان، "Diyanet İlimi Dergi، Sünnetin Günümüze Taşınması"، (مجلة الرئاسة الدينية السنوية)، العدد الخاص بالنبي ﷺ، ٢٠٠٠-٢٠٠٣، ص. ٣٣٩-٣٦٠، ص. ٣٥٨-٣٥٧.

إن صاحب السنة ومنشئها الأول هو رسول الله ﷺ، لأن الأنبياء، بداية من آدم عليه السلام، إنما بعثوا لهداية الناس، وكل منهم كان قدوة وأسوة في مجتمعه، ولقد أمر الناس باتباعهم، والذي بعث بالحق رحمة للعالمين لم يكن بدعاً في ذلك، بل أرشد الناس كافة للطريق المستقيم، ولكي لا ينقطع إرشاده ﷺ فلا بد من معرفته وتعريفه للناس، وتلك حاجة لا تنتهي أبداً إلا بنهاية الدنيا، كي يتيسر الاقتداء به، والعمل بها جاء.

ولا شك أن الأفكار والآراء تتغير بتغير الزمان، وعلى العلماء أن يدركوا مفاهيم الإنسان المعاصر وحاجاته كي يقدموا له إنساناً نموذجياً يقتدون به وهو النبي ﷺ^(١٥).

ويبرز في كثير من الآيات القرآنية ذمٌ للأعمال والأفكار التي لا تعتمد على دليل، والرسول ﷺ أمر من يسمع منه بإبلاغ ما سمع بإدراك وتعقل؛ حيث قال ﷺ: «نَصَرَ اللَّهُ عَبْدًا سَمِعَ مَقَالَتِي فَحَفِظَهَا وَوَعَاهَا وَأَدَاهَا»، وقال أيضاً: «نَصَرَ اللَّهُ عَبْدًا سَمِعَ مَقَالَتِي فَحَفِظَهَا وَوَعَاهَا وَأَدَاهَا فَرُبَّ حَامِلٍ فِقْهٍ غَيْرِ فِقْهِيهِ، وَرُبَّ حَامِلٍ فِقْهٍ إِلَى مَنْ هُوَ أَفْقَهُ مِنْهُ»^(١٦).

هكذا كان اهتمام النبي ﷺ بالفهم والإدراك، حيث حذر من قلده دون إدراك لما يفعل؛ فقد جاء في حديث أبي سعيد رضي الله عنه عن النبي ﷺ أنه صَلَّى فَخَلَعَ نَعْلَيْهِ فَخَلَعَ النَّاسُ نِعَالَهُمْ، فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ: «لِمَ خَلَعْتُمْ نِعَالَكُمْ؟»، فَقَالُوا: «يَا رَسُولَ اللَّهِ، رَأَيْنَاكَ خَلَعْتَ فَخَلَعْنَا»، فَقَالَ: «إِنَّ جِرِيْلَ أَتَانِي فَأَخْبَرَنِي أَنَّ بَيْنَهُمَا خَبْنًا، فَإِذَا جَاءَ أَحَدُكُمْ الْمَسْجِدَ فَلْيَقْلِبْ نَعْلَهُ فَلْيَنْظُرْ فِيهَا، فَإِنْ رَأَى بِهَا خَبْنًا فَلْيُمْسِسْهُ بِالْأَرْضِ ثُمَّ لِيُصَلِّ فِيهَا»^(١٧).

ومن الخطأ أن نقدم الرسول ﷺ للناس أسوة يُقلد دون وعي وإدراك، وإذا طلبنا من الناس أن يتخذوه أسوة هكذا دون تعقل فكأنما طلبنا منهم أن يعيشوا في عصر الرسول ﷺ وليس في عصرنا الحاضر، مسقطين بذلك مسافات شاسعة من الزمان والمكان والبيئة^(١٨).

من الأسباب التي منعت الفهم الصحيح للسنة وعدم نقلها إلى يومنا كما ينبغي هي: الالتزام بالشكل والظاهر، والتقليد والجهل والعاطفية، وعدم إدراك المعاني الأدبية، وعدم التفريق بين الأمر والنهي والحث والتحذير والتنبيه، والاعتبار بالأحاديث الموضوعية كثيراً، وعدم الاهتمام بأسباب الورد وتاريخ الأحاديث، والخلط بين أقوال النبي ﷺ وأفعاله قبل النبوة وبعدها، فهذه كلها أدت إلى الفهم الخاطئ^(١٩). وإن كانت أسوة

(١٥) آدم آباك، "Günümüzde Hz. Peygamber'in sav Doğru Anlaşımı Üzerine Düşünceleri" مجلة كلية الإلهيات بجامعة أولو داغ، ٢٠١٠، 2 / XIX، ص. ٥٩-٧٢، ص. ٦٠.

(١٦) الترمذي، أبو عيسى محمد بن عيسى، السنن (الجامع الصحيح)، I-V، تحقيق أحمد محمد شاكر وغيره، مصر ١٩٧٥، (عني به وعلق عليه محمد ناصر الدين الألباني، مكتبة المعارف، الرياض دون التاريخ) العلم ٧: ابن ماجه، محمد بن يزيد القزويني، السنن، I-II، تحقيق: محمد فؤاد عبد الباقي، دار الفكر، بيروت دون التاريخ، المقدمة.

(١٧) أبو داود، العلم ١٠: الترمذي، العلم ٧: انظر أبو داود، الصلاة، ٨٨: بغجي، ص. ١٠٧-١٠٨.

(١٨) بغجي، ص. ١٢٣: إسماعيل حقي أونال، ص. ٢٦-٢٨.

(١٩) انظر عبدالقادر أوكين، Örneklerle Günümüzde Hz. Peygamberi Yanlış Anlama Sebepleri،

جامعة فوات مجلة كلية الإلهيات، ٢٠٠٠، العدد ٥، (نسخة أ.د. شعبان كوزكون) ص. ١١١-١١٦.

النبى تطبّق في يومنا هذا كما كانت في عهده ﷺ، إذن فلا بد من النظر إلى ما يستنبط من علل ومقاصد من السنة والأحاديث^(٢٠).

وفيما يلي سوف نقوم بدراسة حديث «إن الله جميل يحب الجمال» فلا نحتاج إلى مناقشته من حيث السند لأنه ورد في الكتب الصحيحة المعتبرة، ولكن سوف ننظر إلى الشروح وسوف نشير إلى موقفنا في نقل هذا الحديث وأمثاله إلى يومنا.

٢- حديث «إن الله جميل يحب الجمال» ونقله إلى يومنا:

يستهدف دين الإسلام سعادة المؤمن في الدنيا والآخرة، ولا يمكن القول: إن النصوص الدينية لا تهتم بالحياة اليومية، وبنفس القدر ترشد السنة الإنسان في حياته إلى ما فيه الخير، ولكن على الإنسان ألا ينسى الموازنة بين دنياه وآخرته، وأن الأصل هو دار البقاء.

وهناك أحاديث للنبي ﷺ، تحث المؤمن على الجمال وترفع العلاقات بين البشر إلى المستويات العليا، وقد أفادت هذه الأحاديث الحياة الاجتماعية، ومنها حديث «إن الله جميل يحب الجمال»^(٢١).

لكي تتحقق سعادة الإنسان وراحته المادية والمعنوية جاء القرآن والسنة بنصوص تحض على الجمال وتعلي من شأنه، لأن ذلك يتعلق بما يقع تحت حواس الإنسان، ولما له من أهمية لسعادته الدنيوية^(٢٢).

من درس حياة النبي ﷺ رأى أنه كان أسوة في: الجمال والنظافة والبرقة والعفة، وهنا يظهر التناسق، بحيث لا يمكن أن نحصره في مجال دون مجالات أخرى؛ فهو متّصف بهذه الصفات في أهله ومع صحابته ومع عامة الناس. ففي أهله مثلاً كان أباً حنوناً، وزوجاً كريماً، وفي المجتمع لكل أحد صديق. وبورود التنبيه القرآني على اتخاذ النبي أسوة في نحو قوله تعالى: ﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾ [الأحزاب: ٢١]. إذن وجب فهم هذه الآية وتطبيقها في المجالات كافة^(٢٣).

وفي هذا السياق يمكن فهم وتفسير حديث عبد الله بن مسعود عن النبي ﷺ قال: «لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ كِبَرٍ، قَالَ رَجُلٌ: إِنَّ الرَّجُلَ يُحِبُّ أَنْ يَكُونَ تَوْبَهُ حَسَنًا، وَنَعْلُهُ حَسَنَةً، قَالَ: إِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ، الْكِبَرُ بَطْرُ الْحَقِّ، وَعَمَطُ النَّاسِ»^(٢٤) بما يناسب مقصود النبوة؛ فعندما بعث النبي ﷺ كان الصحابة فقراء، يعيشون تحت ظروف قاسية جداً، والرسول صلى عليه وسلم يجزن لما يشاهده من معاملة زعماء القبائل للناس بكبر وشدة، والإسلام من أول الأمر ناداهم بأنهم سواسية كأسنان المشط، لا فضل لعربي على أعجمي

(٢٠) إسماعيل حقي أونال، ص ٢٦-٢٨.

(٢١) مسلم، الإيمان، ١٤٧.

(٢٢) علي قراقاش، "Hadis Kültüründe Estetik"، Turkish Studies = Türkoloji Araştırmaları: International Periodical, Hadis Kültüründe Estetik، s. 487-501, s. 498-499

for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 2017, XII/35, s. 487-501, s. 498-499

(٢٣) قراقاش، ص ٤٩٨-٤٩٩.

(٢٤) رواه مسلم والترمذي وأبو داود وابن ماجه وأحمد.

إلا بالتقوى، فلقد قال الله تبارك وتعالى في القرآن: ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاهُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿٣١﴾﴾ [الحجرات]. فلذا حذر النبي ﷺ من الكبر، ومن عنده كبر فلن يدخل الجنة، ولو كان الكبر مثقال حبة من خردل، فتبادر إلى أذهان بعض الصحابة أن جمال الملابس أو الحذاء من الكبر، ولكن النبي صلى الله وسلم أرشدهم بأنه إنكار للحق والسخرية من الآخرين، فشرح لهم أن حب التجمل والجمال مشروع لأن الله سبحانه وتعالى خالق الجمال ويجب أن يرى الجمال على عباده بشرط عدم السخرية من الآخرين، فالكبر حرام ويؤدي بصاحبه إلى النار^(٢٥).

وهنا نرى الإسلام يهتم بالتجمل والنظافة والترتيب وبمظهر لا يزعج الآخرين، ونلاحظ أن الجمال في الملابس والترتيب ليس إسرافاً، فالإسراف يكون بتجاوز الحد؛ إنما الخطر في جمال الملابس وجمال المظهر هو أن يرى الإنسان مستوى عيشه سبباً لعلو منزلته بين الناس.

قد يفهم من جملة «الله يحب الجمال» جمال المظهر وجودته، ومن جملة «إن الله جميل» يفهم أنه تعالى صوركم بصورة جميلة فأحسن خلقكم^(٢٦). وجملة «إن الله جميل يحب الجمال» يدل على طهارة الإسلام ويحث على كل نوع من الطهارة^(٢٧). وفي قوله: «إن الله جميل يحب الجمال» إخبار يدل على عدم النقص فلذا هو من الأسماء الحسنى، وهو تعالى بريء من أي نقص وقبح، غير أن بعض العلماء قال إن «جميل» بمعنى جُمِّلَ^(٢٨).

وفي هذا الحديث نستطيع أن نقول في أمر نقله إلى يومنا ما يلي:

عندما قال النبي ﷺ إنه: «لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ كِبَرٍ» أفادنا الحديث أن الكبر لا يليق بالمسلم وهو كبيرة من الكبائر، والصحابة بسؤالهم أرادوا أن يفهموا بدقة هل من الكبر أن تكون الملابس والأحذية جميلة، وهنا تبين أنه بين الجمال والكبر شعرة رفيعة، فقد بطرق المنظر الجميل باب الكبر فيوقع صاحبه فيه.

بعد أن شرح النبي ﷺ وتبّه محبباً عن سؤال أن جمال الملابس والمظهر لا يعدّ كبراً، فقد بين أيضاً منظار جمالية الإسلام، والإسلام يهتم بالطهارة والترتيب وهو دائماً يحث المسلمين على هذه الصفات، دون الوقوع في الكبر.

إذا عاش الإنسان بلا إسراف أو خيلة متمشياً مع آخر صيحات الزي واللباس العصرية فلقد عاش متبعاً أوامر دينه وسنة نبيه ﷺ بصرف النظر عن ملبس يخص عصراً من العصور حتى وإن كان عصر النبوة نفسه، حينئذ تصبح السنة مرشداً وهدياً للطريق وليست قيداً مقيداً بحدود الزمان أو المكان.

(٢٥) شاهين، موسى، فتح المنعم شرح صحيح مسلم، ١-١٠، دار الشروق، ٢٠٠٢: ٨، ٣٤٤: الهري، محمد الأمين بن عبد الله الأرمي العلوي الهري الشافعي، الكوكب الوهاج شرح صحيح مسلم، دار المنهاج، مكة ٢٠٠٩، ٣، ٥٣.

(٢٦) شاهين، ١، ٣٠٢.

(٢٧) شاهين، ٨، ٤١١.

(٢٨) مظهر ي أبو عبد الله محمد بن علي، المعلم بفوائد مسلم، ١-٣، تحقيق: محمد الشاذلي، الدار التونسية، ١٩٨٨، I، ٣٠٣. عياض بن موسى الفضل، إكمال المعلم بفوائد مسلم، ١-٨، تحقيق: يحيى إسماعيل، دار الوفاء، مصر ١٩٩٨، ١، ٣٥٩-٣٦٠.

الخاتمة:

السنة أحد مصدري الإسلام وهي ذات أهمية قصوى للمسلمين؛ إذ بدونها لا يمكن فهم الإسلام وتطبيقه على وجه صحيح، والسنة نموذج لحياة النبي ﷺ، وإن تطبيقها ونقلها إلى يومنا أمر ذوو بال.

الأصل الاقتداء بالنبي ﷺ، وتطبيق الدين مرتبط بتطبيق السنة، ولكن عندما نقل السنة إلى يومنا هذا فليس الهدف الفعل المطابق لما فعله الرسول ﷺ، إنما بإدراك الأسباب والعلل وبفهم الحكم والمقاصد من هذا الفعل النبوي ثم تأويله بروح عصري جديد.

منشئ السنة هو النبي ﷺ والعمل بها أمر مهم جداً، وفي القرآن نقد للمقلد الذي لم يفهم، والنبي ﷺ عندما أمر المسلمين بتبليغ أقواله، أمرهم بذلك مع الفهم والإدراك، إذ من الخطأ أن ندعو الناس إلى تقليد النبي على ظاهر الأمر.

درسنا حديث «إن الله جميل يحب الجمال» في موضوع نقل السنة إلى يومنا، فللرسول ﷺ أحاديث يرشد الناس فيها إلى العيش الكريم في المجتمع، وفوائد هذه الأحاديث مُسَلِّمٌ بها على مدى التاريخ، ومنها ذلك الحديث المشار إليه.

الجمالية التي تلاحظ بجميع الحواس مهمة للإنسان معنوياً؛ فلذا نرى في الآيات والأحاديث ما يتعلق بالجمالية.

إن الرسول ﷺ حذر من الكبر وحذر من عنده شيء منه بعدم دخول الجنة، حتى من كان في قلبه مثقال حبة من خردل، فظن بعض الصحابة أن جمال الملبس أو الأحذية من الكبر، لكن النبي ﷺ بيّن لهم أن الكبر بإنكار الحق وتحقير الناس، أما حب الجمال فأمر مشروع لا غموض فيه، لأن الله سبحانه وتعالى خلق الجمال وهو يحب أن يرى الجمال على عباده. وهنا نرى بوضوح أن الإسلام يهتم بالترتيب والتجمل والطهارة وعدم إزعاج الناس. وعرفنا أن الملبس الجميل ليس إسرافاً، إنما الإسراف يتجاوز الحد، والخطر في اللباس الجميل أن يظن الإنسان بالنظر إلى ملبسه أنه أفضل من غيره.

الإنسان عندما يعيش على مبادئ النبي ﷺ تصبح السنة مرشدة ومبصرة له.

المراجع:

- نورالله أجييت أوغلو، "Hadiste Bağlam İnşası"، The Journal of Academic Social Science Studies, 2013, VI, 5, s. 127-145., s. 145.
- دوغان أكسان، TDK، Her yönüyle Dil، أنقرة، ٢٠٠٧.
- آدم أبالك، "Günümüzde Hz. Peygamber'in sav Doğru Anlaşması Üzerine Düşünceler" مجلة كلية الإلهيات بجامعة أولو داغ، ٢٠١٠، XIX/2.
- ناصي أسلان، "Sünnetin Günümüze Taşınması"، Diyanet İlmî Dergi، (مجلة الرئاسة الدينية السنوية)، العدد الخاص بالنبي ﷺ، ٢٠٠٠-٢٠٠٣.

- "Hz. Muhammed ,Hz. Peygamber'in Örneklığının Günümüzdeki Önemi ، حسین موسی بگجی، ve Mesajı" ۲۰۱۴.
- البخاري، أبو عبد الله محمد بن إسماعيل، الجامع الصحيح، دار ابن كثير، بيروت ۱۹۸۷.
- دجاجة جندي أوغلو، Sözlü Kültürden Yazılı Kültüre Anlamın Tarihi، التبيان للنشر، إسطنبول ۱۹۹۷.
- أبو داود، سليمان بن الأشعث، السنن، دار الكتاب العربي، بيروت دون التاريخ.
- "Hz. Peygamberin sav Örnek ahlakının Günümüze Taşınmasında Hadis /Sünnetin Rolü" المؤتمّر في الأخلاق في العصر الحديث، ۷-۸ مايو ۲۰۱۰، قونيا ۲۰۱۲.
- عبدالقادر أوكين، Örneklerle Günümüzde Hz. Peygamberi Yanlış Anlama Sebepleri، جامعة فوات مجلة كلية الإلهيات، ۲۰۰۰، العدد ۵، (نسخة أ. د. شعبان كوزكون).
- الهرري، محمد الأمين بن عبد الله الأرمي العلوي الهرري الشافعي، الكوكب الوهاج شرح صحيح مسلم، دار المنهاج، مكة ۲۰۰۹.
- عياض بن موسى الفضل، إكمال المعلم بفوائد مسلم، I-VIII، تحقيق: يحيى إسماعيل، دار الوفاء، مصر ۱۹۹۸.
- ابن ماجه، محمد بن يزيد القزويني، السنن، I-II، تحقيق: محمد فؤاد عبد الباقي، دار الفكر، بيروت دون التاريخ.
- علي قراقاش، "Hadis Kültüründe Estetik"، Turkish Studies = Türkoloji Araştırmaları: International Periodical for the Languages Literature and History of Turkish or Turkic 2017|XII /35|s. 487-501|s. 498-499.
- قولومان رحمة، Misvak، Hadis/Sünnette Araç-Amaç İlişkisi Ve Araçların Değişebilirliği (Hadisleri Örneği) رسالة الماجستير غير المطبوعة، ŞÜSBE، ۲۰۱۷.
- مظهري أبو عبد الله محمد بن علي، المعلم بفوائد مسلم، I-III، تحقيق: محمد الشاذلي، الدار التونسية، ۱۹۸۸.
- مسلم، أبو الحسين بن الحجاج، الجامع الصحيح، دار إحياء التراث العربي، بيروت دون التاريخ.
- نازلي كل، هايبل، "Sünnetin /Hadislerin Günümüze Taşınmasında Buluşacak Ortak Nokta Ne Olmalı?"، جامعة الشرق الأدنى، مؤتمّر المتخصصين في الحديث، ۲۶-۲۹ نيسان ۲۰۱۴، لفكوشا، ص. ۴۱-۸۲.
- شاهين، موسى، فتح المنعم شرح صحيح مسلم، دار الشروق، ۲۰۰۲.
- الترمذي، أبو عيسى محمد بن عيسى، السنن (الجامع الصحيح)، I-V، تحقيق: أحمد محمد شاكر وغيره، مصر ۱۹۷۵، (عني به وعلق عليه محمد ناصر الدين الألباني، مكتبة المعارف، الرياض دون التاريخ).
- القاموس التركي، TDK، أنقرة، ۲۰۰۵ الطبعة العاشرة،
- إسماعيل حقي أونال، "İslam Kültürünün Sürekliliğini Sağlamada Hadis ve Sünnetin Rolü". Ankara 2003
- ياوز أونال، "Gelenek Sünnet İlişkisi"، جامعة أوندكوز مايسس مجلة كلية الإلهيات، ۱۹۹۹، العدد ۱۱.
- علي ياردم، حديث ۱، نشر داملة، إسطنبول ۱۹۹۷.